

Špeciálna základná škola s vyučovacím jazykom maďarským

Magyar Tannyelvű Speciális Alapiskola

Hvezdoslavova 24

979 01 Rimavská Sobota

**Obsah vzdelávania
pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi
vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím
s vyučovacím jazykom maďarským**

8. ročník

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia

Slovenský jazyk a slovenská literatúra

Hodinová dotácia učebného predmetu

Slovenský jazyk a slovenská literatúra	8. ročník
ŠVP	2
Voliteľné hodiny	0
ŠkVP	2

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Výchova a vzdelávanie žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) je zameraná na ich komplexné rozvíjanie, rovnako ako výchova a vzdelávanie všetkých žiakov, bez ohľadu na ich počiatkový potenciál počas ich povinnej školskej dochádzky na základnom stupni vzdelávania. S ohľadom na špecifiká pervazívnych vývinových porúch je však potrebné prispôbiť obsah výchovy a vzdelávania v každom vyučovacom predmete hlavnému cieľu – prostredníctvom primerane prispôbeného prostredia a pedagogického prístupu formovať žiaka tak, aby sa jeho život, napriek pretrvávajúcemu stavu jeho zdravotného postihnutia, podarilo čo v najvyššej miere priblížiť životu, ktorý jemu a jeho okoliu nebude spôsobovať závažnejšie problémy v spoložití. Tomuto účelu slúži aj vyučovací predmet slovenský jazyk a slovenská literatúra pre žiakov s AU alebo PVP s MP v škole s vyučovacím jazykom maďarským. Pri predpoklade, že materinským jazykom týchto žiakov je jazyk maďarský, je zrejmé, že cieľom vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra ako cudzieho jazyka, bude najmä vytváranie určitej slovnej zásoby týkajúcej sa bežného života. V závislosti od schopností jednotlivých žiakov úlohou učiteľa je naučiť ich porozumieť najbežnejším slovenským slovám a jednoduchým vetám, ustáleným výrazom, v zvukovej, prípadne v písanej forme a pre tých, ktorí budú schopní osvojiť si základy slovenského jazyka s dostatočnou slovnou zásobou, tiež základnej konverzácii.

Pre žiakov s AU alebo PVP s MP s vyučovacím jazykom maďarským (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP s VJM“) je vyučovanie slovenského jazyka a literatúry zaradené do vzdelávania od tretieho ročníka. V treťom ročníku, t. j. v prvom roku vyučovania slovenského jazyka sa diagnostikujú predpoklady pre prijímanie a schopnosť osvojovania si cudzojazyčnej alternatívy pre slová, ktoré žiak pozná v materinskom jazyku.

Organizácia vyučovania predmetu slovenský jazyk a literatúra nie je členená na vopred určené zložky (gramatika, slohová výchova a pod.) ako organizácia vyučovania predmetu maďarského jazyka. Pri blokovom vyučovaní, ale aj pri organizácii vyučovania prostredníctvom bežného typu vyučovacích hodín, sa však odporúča každú vyučovaciu jednotku členiť na viac častí a to podľa pedagógovho uváženia. Na základe vývinového potenciálu žiaka možno časť vyučovacej jednotky venovať rozvíjaniu porozumenia slov slovenského jazyka zvukovou formou, prepájať ju s učením vnímania obrazu preberaného pojmu v písanej podobe, nácviku ich písania a pod.

Pre vyučovanie predmetu slovenský jazyk a literatúry je potrebné využívať slovný a obrazový materiál, na začiatku obrázok vždy spolu so slovom, neskôr oddelene – ku kartičkám s obrázkami bez slov, sa slová budú priradovať. Vychádza sa pritom zo skutočnosti, že žiak s AU alebo PVP, bez ohľadu na to, či má alebo nemá mentálne postihnutie, môže byť v niektorých prípadoch vnímavejší voči symbolom – písmenám, resp. celým slovám, než voči zvukovej podobe reči, od ktorej je závislý pri udržaní si v pamäti iba sluchový vnem. Pre týchto žiakov je vhodné využívať niektoré časti učebnice pre žiakov s autizmom od autorky A. Šedibovej s názvom *Moje učenie*, vydanéj pre žiakov s AU alebo PVP v slovenskom jazyku.

Dôležité je mať na zreteli, že u žiaka s pervazívnou vývinovou poruchou úspech vo vyučovaní určitého vyučovacieho predmetu, a teda ani v predmete slovenský jazyk, nezávisí výlučne od jeho rozumového potenciálu. Ochota žiaka spolupracovať však často závisí od pedagogického majstrovstva vyučujúceho.

Žiak môže mať svoj individuálny plán vzdelávania v tomto vyučovacom predmete vypracovaný tak, že sa mu z troch úrovní obsahu predmetu, vyberie tá úroveň, pre zvládnutie ktorej má dostatočné predpoklady, na základe doterajších výchovno-vzdelávacích výsledkov.

Okrem medzipredmetových vzťahov, v rámci ktorých je vhodné niektoré osvojované pojmy v slovenskom jazyku upevňovať v iných vyučovacích predmetoch, je vhodné do prebiehajúceho procesu budovania a upevňovania slovnej zásoby v slovenskom jazyku zapojiť tiež jeho rodinu.

Obsah vzdelávania je zostavený podľa jednotlivých ročníkov. V každom ročníku sú určené tri úrovne, podľa ktorých sa pri vyučovaní slovenského jazyka postupuje a to:

1. úroveň – najnižšia, kladie na žiaka minimálne nároky,
2. úroveň – stredná, kladie na žiaka nároky na strednej úrovni,
3. úroveň – kladie na žiaka nároky na najvyššej úrovni.

Systém pri vyučovaní podľa úrovní stanovených obsahom vzdelávania pre žiakov s AU alebo PVP s MP. Žiak môže v každom vyučovacom predmete postupovať na rôznej úrovni, na základe jeho schopností alebo prirodzenému inklinovaniu k problematike, ku ktorej sa vzťahuje vyučovací predmet. Je možné, že žiak, ktorý v iných vyučovacích predmetoch postupuje na 3. úrovni, v predmete slovenský jazyk môže postupovať iba na 1. úrovni a naopak. Tiež je možné, že v určitom období v priebehu jedného ročníka bude potrebné prejsť na inú úroveň učebných osnov, než ktorá bola pôvodne určená.

Pri vyučovaní predmetu slovenský jazyk sa využívajú tie vyučovacie metódy a formy, ktoré sú účinné u príslušného žiaka v iných vyučovacích predmetoch, v predchádzajúcich ročníkoch. Niektoré formy práce sú naznačené priamo v texte obsahu predmetu, ktoré však nie je nutné striktne dodržiavať, ak pedagóg pozná vlastné, už osvedčené a využiteľné formy a metódy práce s konkrétnym žiakom, ktoré sú uplatniteľné aj v tomto vyučovacom predmete.

Odporúča sa žiakovi viesť osobný slovník slovenských slov, najmä na najnižšej a strednej úrovni počas celej žiakovej dochádzky do školy. Na najvyššej úrovni aspoň v treťom a štvrtom ročníku, ak si žiak slovnú zásobu slovenských slov začína vytvárať iba na hodine slovenského jazyka. Ak žiak slovenský jazyk už používa v mimoškolskom prostredí, osobný

slovník nie je nutnosťou. V osobnom slovníku žiaka je vhodné mať od začiatku vyčlenené - oddelené časti pre podstatné mená každej témy. Ku každej téme sa budú postupne vpisovať ďalšie preberané podstatné mená a to v priebehu všetkých ročníkov. Samostatnú časť v osobnom slovníku žiaka budú tvoriť slovesá, ďalšiu príslovky, prídavné mená a samostatnú časť vytvoríme aj zámenám. Vhodné je samostatne vpisovať nacvičované frázy a otázky, resp. odpovede, ktoré žiaka učíme ako ustálené výrazy, ako napr.: „Ďakujem. Prosím si. Nech sa páči. Neprosím si. Dobrý deň! Dovidenia! Dobrú chuť! Kde ideš?“ a pod.

Časové vymedzenie pre nadobúdanie jednotlivých vedomostí, zručností a návykov sa prispôsobuje individuálnym potrebám žiaka. Dôležité je postupovať tak, aby žiak nebol nárokmi na jeho výkon preťažovaný, nakoľko požiadavky stanovené týmto obsahom predmetu sú len orientačné. Je daná možnosť posúvať alebo presúvať jednotlivé témy v časovom slede podľa zváženia pedagóga. Treba dbať na to, aby sa neprekračovala únosná miera upútavania žiakovej pozornosti príliš dlhým zotrúvaním na jednej téme, ak nie je schopný naučiť sa slovo v nami určenom čase podľa rozčlenenia obsahu predmetu do individuálneho plánu žiaka. Ak prejdeme na ďalšie slovo, resp. slová, k neupevnenému slovu sa vraciame na ďalších hodinách. Nie je však v záujme striktného dodržania stanoveného časového postupu vhodné prejsť na ďalšiu tému, ak žiak pri rozvíjaní slovnej zásoby potrebuje dlhší čas na jej upevňovanie, než sme si stanovili.

Dôležité upozornenie

Ak žiak prichádza z prostredia, v ktorom sa so slovenskými slovami alebo s vyjadrovaním sa v slovenskom jazyku už stretáva, je potrebné v spolupráci s rodičom zistiť jeho vlastnú úroveň porozumenia alebo používania slovenského jazyka. Zistená skutočnosť sa zohľadní pri určení úrovne učebných osnov pre takéhoto žiaka. Je možné tiež priamo prejsť na niektorú z úrovní vyššieho ročníka, než toho, ktorý žiak práve navštevuje, alebo obsah vzdelávania v tomto vyučovacom predmete možno prispôbiť konkrétnemu žiakovi tak, že jednotlivé témy sa obohacujú individuálne zostaveným rozširovaním slovnej zásoby, zlepšovaním výslovnosti, konverzačnými cvičeniami, učením sa riekaniek, piesní, hraním sa hier s využitím slovenského jazyka a pod.

Pri vyučovaní slovenského jazyka sa plnia ciele, po dosiahnutí ktorých bude žiak s AU alebo PVP s MP schopný vnímať slovenský jazyk ako komunikačný prostriedok. Ak sa ocitne vo výlučne slovenskom prostredí, je dôležité, aby bol schopný reagovať na nadväzovaný kontakt a vyjadriť svoje potreby. Okrem toho je pre žiaka prínosom, ak dokáže priradiť význam slovám, ktoré okolo seba vidí napísané, ktoré začuje v bežnom živote, resp. slová, ktoré sa vyskytujú v rozprávkach, filmoch, s ktorými sa stretne v slovenskom jazyku.

Hlavnými cieľmi, ktoré sa snažíme dosiahnuť pri vyučovaní v predmete slovenský jazyk, sú najmä:

- schopnosť vnímať a používať iný, než materinský jazyk,
- rozumieť najbežnejším pojmom, výrazom a výzvam v slovenskom jazyku,
- vyjadrovať svoje potreby a požiadavky v slovenskom jazyku,
- čítať s porozumením od jednotlivých slov až po súvislé vety a text v slovenskom jazyku,
- napísať slovo v zmysle pomenovania svojej potreby, požiadavky alebo požiadavku vo forme vety v slovenskom jazyku,
- osvojiť si konverzáciu v slovenskom jazyku.

Rôzna úroveň dosiahnutej schopnosti žiaka naučiť sa používať slovenský jazyk závisí od postavenia cieľov pre konkrétneho žiaka na základe jeho dispozícií a od ich naplnenia prostredníctvom správne volených vyučovacích foriem, metód a prostriedkov. Postupuje sa od schopnosti nadviazať sociálny kontakt v slovenskom jazyku, cez porozumenie jednoduchých konkrétnych pojmov, cez základné, pre napĺňanie potrieb žiaka najdôležitejšie pojmy, až po vytváranie schopnosti vzájomnej slovnej reciprocity, konverzácie.

Počet slov uvedených na jednotlivých úrovniach v obsahu predmetu nie je konečný, môže sa rozširovať podľa predpokladov žiakov.

K dosiahnutiu najvyššieho cieľa z hľadiska ich kvalitatívneho posúdenia, t. j. ku konverzácii v slovenskom jazyku, môže dospieť žiak v ktoromkoľvek období jeho vyučovania a to v závislosti od svojej vstupnej alebo postupne dosiahnutej dispozície.

Obsah slovenského jazyka pre žiakov s AU alebo PVP s MP vychádza z hlavných cieľov. Postupuje sa od najjednoduchšieho k zložitejšiemu, od konkrétneho k abstraktnému. Vzhľadom na vysokú flexibilitu jednotlivých druhov slovenských slov žiakov neučíme gramatické pravidlá. Uplatňujeme ich len prirodzenou cestou, tak, ako keď sa malé dieťa učí používať materinský jazyk. S jednotlivými slovnými druhmi sa žiak oboznámi alebo si ich osvojí postupne, v ich priamom používaní. K nasledovným druhom uvádzame niekoľko poznámok vo forme nasledovných odporúčaní k prístupu pri ich vyučovaní.

Podstatné mená

Vyučujeme ich podľa tematických celkov určených v 3. ročníku (prvý rok vyučovania predmetu slovenský jazyk) tak, že každý rok základnú slovnú zásobu dopĺňame podľa

učebných osnov pre jednotlivé ročníky. Neučíme žiakov skloňovanie podstatných mien podľa vzorov. Pri tvorení viet možno flexibilitu podstatných mien používať prirodzene a to aj v spojení s predložkami, napr.: Čo je to? Stôl. / Kde je kniha? Na stole. / Vezmi knihu zo stola. Vezmi knihu z poličky. Žiakov na najvyššej úrovni možno viesť k rozlišovaniu rodu podstatných mien v súvislosti s používaním slovíes a prídavných mien a k rozlišovaniu čísla podstatných mien *na základe ich individuálnej dispozície*.

Slovesá

Slovesá sú zaradené ako slovný druh, ktorý podľa učebných osnov začíname vyučovať ako druhý. Ich význam spočíva v tom, že s ich pomocou je možné vyjadriť myšlienku, utvoriť vetu. Vzhľadom na to, že vetou je aj sloveso uvedené v prísudku so zamlčaným podmetom, rozširovanie slovnéj zásoby o slovesá je pre budovanú komunikáciu žiaka veľmi dôležité. Osobu, číslo, čas slovíes neučíme žiakov izolovane, vyjadrujeme sa však vždy gramaticky správne: Evka príde. Evka prišla. Evka bude piť vodu. Evka pije vodu. Budeš písať. Píšeš. Napísal si. ...

Prídavné mená

Prídavné mená rozširujú slovnú zásobu najmä o dôležité vlastnosti a prívlastky predmetov, osôb, javov. Prídavné mená rovnako ako ostatné ohybné slovné druhy používame v ich správnom gramatickom tvare a učíme ich vždy v spojení s podstatným menom.

Príslovky

Príslovky sú neohybným slovným druhom, ich vyučovanie spočíva na ich mechanickom nácviku, tvoria ich vo väčšine abstraktné pojmy, sú však pre praktické dorozumenie dôležité, venujeme im preto náležitú pozornosť („Dobre. Zle. Vysoko. Ďaleko....“).

Číslovky

S číslovkami sa v praktickom živote stretávame veľmi často, je vhodné, keď žiak ovláda číslovky aj v slovenskom jazyku – pri nácviku číselného radu využívame tréningovanie mechanickej pamäte, snažíme sa však žiakov naučiť aj využitie poznania ich významu a to najmä v spojení s podstatnými menami.

Predložky, spojky, citoslovčia

Predložky a spojky nevyučujeme izolovane, len v slovnom spojení. Zaráďujeme ich do žiakovho osobného slovníka spontánne pri tvorení otázok a odpovedí, t. j. vo vetnom kontexte. Citoslovčia sú obohatením, spštením jazyka, tiež nie sú v učebných osnovách samostatne zaradené ako slovný druh, ich použitie môže vyplynúť z textu slovenskej riekanky, piesne.

Dôležité upozornenie

Obsah vzdelávania žiaka, ktorý slovenský jazyk už používa v doterajšej komunikácii, primerane prispôsobíme tak, aby sa žiak v tejto oblasti rozvíjal, t. j. obsah jeho vzdelávania môže ísť nad rámec tohto obsahu predmetu.

Odporúčané pomôcky:

- učebné texty Moje učenie,
- obrázkový materiál, fotografie,
- slovný materiál,
- reálne predmety alebo ich makety podľa tematických okruhov na ich označenie nacvičovanými slovami,
- kartičky so symbolmi pojmov, predmetov,
- detské knihy,
- počítačový program FONO,
- písacie potreby – ceruzka, pero, pastelky, fixky, pečiatky s písmenami,
- písmená z rôznych materiálov na skladanie slov, plastelína na vytváranie tvarov písmen,
- zvukové a obrazové nahrávky,
- slovník žiaka, postupne zostavovaný zo slovenských slov, ktoré sa žiak učí, a iné.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Upevniť výslovnosť doteraz naučených slov a slovných spojení,
- rozšíriť slovnú zásobu o ďalšie slová z určených tematických celkov,
- doplniť slovnú zásobu o činnosti ľudí, zvierat, predmetov,
- doplniť slovnú zásobu o príslovky, číslovky.

OBSAH

Upevňovať výslovnosť a chápanie významu doteraz preberaných slov.

Ozrejmovať význam preberaných slov v rôznych súvislostiach.

Overovať chápanie významu nacvičovaných slov prostredníctvom kontrolných otázok a pokynov obsahujúcich niektoré z nacvičovaných slov.

Učiť žiaka rozumieť príslovkám: dobre, zle, málo, veľa, dost, ešte.

Učiť žiaka pomenovať činnosti (slovesá) v súvislosti s podstatnými menami a zámenami, ktoré v slovenskom jazyku už pozná, napr. teta predáva, sestra kupuje, brat hrá futbal, ja sedím, otec spí, lopta skáče, on číta.

Naučiť vymenovať čísla od jedna do desať v číselnom rade. Naučiť pomenovať čísla podľa napísaných čísloviek.

Naučiť vyjadriť počet od jedna do desať číslovkou v slovenskom jazyku.

PROCES

Jednotlivé zložky tohto vyučovacieho predmetu sa kombinujú v rámci jednej vyučovacej hodiny alebo jedného bloku.

Pri vyučovaní vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra je možné využívať demonštračný obrázkový a slovný materiál s veľkými tlačеныmi a malými tlačеныmi písmenami, detské časopisy, individuálne pripravené materiály s prihliadnutím na individualitu žiaka a učebnica Moje učenie.

Nácvik porozumeniu, výslovnosti a používania slovies ako názvov činností, ktoré sú žiakovi blízke, alebo je dôležité ich poznať, t. j. upevnenie nacvičovaného slovesa sa zaraďuje priebežne nielen na hodiny slovenského jazyka.

Pri nacvičovaní nových slovných spojení by spravidla malo byť spravidla novým slovom len jedno slovo z príslušného slovného spojenia.

Príslovky nacvičovať v kontexte, najvhodnejšie v rámci kladenia otázok a odpovedí na ne s pomocou prísloviok.

8. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Upevniť výslovnosť doteraz naučených slov a slovných spojení,
- rozšíriť slovnú zásobu o ďalšie podstatné mená, slovesá, prívlastňovacie zámená, prídavné mená, číslovky,
- vedieť prečítať a pochopiť jednoduché vety v slovenskom jazyku,
- vedieť odpísať slová a jednoduché vety v slovenskom jazyku,
- upevniť formulovanie odpovede na otázky s nacvičovanými slovami (ústne),
- ovládať naspamäť aspoň jednu rýmovanú jednoduchú riekanku alebo pieseň v slovenskom jazyku.

OBSAH

Naučiť výslovnosť a vymenovanie čísel do dvadsať v číselnom rade.

Naučiť pomenovať nacvičované čísla do dvadsať podľa napísaných čísloviek, naučiť vyjadriť počet do dvadsať.

Po prebratí určených tematických oblastí pridávať nové slová z okruhu tém patriacich do záujmovej oblasti žiaka.

Nácvik rytmického memorovania štvorveršia na tému ročného obdobia alebo sviatku, resp. spev krátkej ľudovej piesne na jednoduchú melódiu s jednoduchým textom.

PROCES

Jednotlivé zložky tohto vyučovacieho predmetu sa kombinujú v rámci jednej vyučovacej hodiny alebo jedného bloku.

Pri vyučovaní vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra je možné využívať demonštračný obrázkový a slovný materiál s veľkými tlačеныmi a malými tlačеныmi písmenami, detské časopisy, individuálne pripravené materiály s prihliadnutím na individualitu žiaka a učebnica Moje učenie.

Slová a vety, ktoré sa žiak učí vyslovovať, odpisuje z predlohy alebo sa ich učí používať, by mal mať žiak podporené obrázkovým materiálom.

Automatizáciu výslovnosti slovenských slov prostredníctvom nácviku riekanky alebo piesne

je potrebné zaradiť do jednotlivých vyučovacích predmetov, nielen na hodinu slovenského jazyka.

8. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Upevniť slová a ustálené slovné spojenia naučené v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozšíriť aktívnu slovnú zásobu – podstatné mená, slovesá, príslovky, prídavné mená, zámená, číslovky,
- upevniť používanie zdvorilostných slov v rámci spoločenského styku,
- naučiť aspoň tri slovenské riekanky alebo piesne,
- rozšíriť slovnú zásobu v závislosti od rozprávky, článku zo záujmovej oblasti žiaka,
- rozvíjať schopnosť písomne sa vyjadriť v slovenskom jazyku.

OBSAH

Upevnenie a rozšírenie slovnej zásoby na témy: škola, povolanie, bývanie, doprava, stravovanie, ročné obdobia, kalendár a iné.

Prostredníctvom slovenských riekaniek, piesní rozvíjame slovnú zásobu žiaka, pričom ako ústredný motív riekanky by malo byť doteraz známe slovo.

Poznať čísla a nacvičiť správnu výslovnosť číselného radu do sto.

Pomenovávanie matematických operácií v slovenskom jazyku – sčítovanie, odčítovanie aj s pomenovaním matematických znamienok.

PROCES

Jednotlivé zložky tohto vyučovacieho predmetu sa kombinujú v rámci jednej vyučovacej hodiny alebo jedného bloku.

Pri nácviku písania slov v slovenskom jazyku je vhodné využívať demonštračný materiál – predlohy slov a obrázky znázorňujúce slovo alebo situáciu, ktorú slovo označuje.

Pri ostatných činnostiach sa využívajú texty z detských obrázkových časopisov a učebného textu „Moje učenie“.

Schopnosť písomne sa vyjadriť, napr. dopĺňaním slova k obrázkom alebo do textu, kde je príslušné slovo vynechané. Predmetné slovo možno vybrať z poskytnutého súboru slov a vložiť alebo vpísať ho na príslušné miesto.

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia

Maďarský jazyk a literatúra

Hodinová dotácia učebného predmetu

Maďarský jazyk a literatúra	8. ročník
ŠVP	4
Voliteľné hodiny	0
ŠkVP	4

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet maďarský jazyk a literatúra je vo výchovno-vzdelávacom procese jedným z kľúčových. Prostredníctvom rozvíjania materinského jazyka v ústnej a písomnej forme u žiakov cielene budujeme zručnosti potrebné na získavanie informácií a na ich výmenu v sociálnom kontakte, čo má výrazný podiel na celkovej socializácii žiaka. Je osvedčené, že znaky - symboly, medzi ktoré môžeme priradiť aj písmo, výrazne uľahčujú orientáciu osôb s pervazívnymi vývinovými poruchami v čase, priestore a v sociálnom kontakte.

Využívaním slova v jeho písomnej podobe ako symbolu reality možno ovplyvňovať ich každodenný praktický život a vstupovať do priameho usmerňovania ich jednotlivých činností aj bez neustálej priamej asistencie pri každom úkone.

Vyučovací predmet maďarský jazyk a literatúra pozostáva zo zložiek **čítanie a literárna výchova, gramatika a sloh. Základy písania** sa vyučujú v samostatnom vyučovacom predmete **rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie**. Obsah a ciele obidvoch súčastí uvedeného predmetu sa úzko prelínajú a v závislosti od schopností každého žiaka sa možno v ňom prednostne zamerať na jednu alebo druhú jeho súčasť.

Pri využívaní blokového vyučovania pre žiakov s AU alebo PVP s MP je možné jednu vyučovaciu jednotku maďarského jazyka rozčleniť tak, že v rámci jedného bloku sa možno venovať aj učivu preberanému v inej zložke tohto predmetu.

Časové vymedzenie pre nadobúdanie jednotlivých vedomostí, zručností a návykov sa prispôsobuje individuálnym potrebám žiaka počas jednej vyučovacej jednotky, ale aj v celkovom časovom trvaní nácviku určitej zručnosti.

Pre nehovoriaceho žiaka uplatňujeme len tie ciele a obsah, ktoré sú pre neho zvládnuteľné, resp. ich doplníme na základe odborných odporúčaní a vlastného prognostického odhadu.

V časti PROCES sa nachádzajú odporúčania pre vyučovanie učiva príslušného ročníka, spravidla bližšie nešpecifikované podľa jednotlivých úrovní, pričom jednotlivé odporúčania sú využiteľné nielen v tom ročníku, v rámci ktorého sú uvedené.

V závere obsahu predmetu je prehľadná tabuľka s poradím písmen a spoluhláskových skupín tak, ako sa postupne vyučujú na jednotlivých úrovniach všetkých ročníkov.

Čítanie a literárna výchova

Požiadavky v súvislosti s nácvikom techniky čítania, čítania s porozumením, reprodukcie obsahu textu u žiakov s AU alebo PVP s MP nie je možné zovšeobecniť a prezentovať ako univerzálne uplatniteľné. Nie je teda možné ani vyžadovať detailné dodržiavanie tohto rámca obsahu predmetu. Je potrebné počítať s tým, že jednotliví žiaci môžu prejavovať taký záujem o čítanie, že pomerne ľahko zvládnu jeho techniku a iní, napriek priaznivejšej mentálnej kapacite, nebudú dostatočne prístupní metódam osvedčujúcim sa pri ostatných žiakoch a nebudú postupovať očakávaným tempom. V takých prípadoch učiteľ hľadá iný spôsob práce so žiakom, pričom však dosahovanie iných cieľov, vrátane obsahu učiva, dokáže patrične odôvodniť.

Môže sa stať, že žiak má napriek mentálnemu postihnutiu zvládnuté základy čítania už pri nástupe do školy. V tom prípade je nutné, v jeho individuálnom vzdelávacom programe v zložke čítanie nadviazať na jeho úroveň čítania a nie mechanicky dodržiavať postup určený v učebných osnovách ročníka, do ktorého je zaradený.

Pre niektorých žiakov s AU alebo PVP s MP nácvik čítania vychádzajúci z hláskovania a spájania hlások do slabík, ktoré izolovane nemajú žiadny význam, je nepochopiteľné a nezmyselné. Analyticko-syntetickú metódu nácviku čítania je vhodné u týchto žiakov nahradiť **globálnou metódou**. Vychádza sa pri nej z učebných textov Moje učenie s uplatnením tvorivého potenciálu, ktorý pedagóg nadobudol pri svojom vysokoškolskom vzdelávaní. Tvorivé uplatňovanie vyučovacích foriem a metód učiteľa s vysokoškolským vzdelaním je v jeho kompetencii.

Nie je záväzná učiť žiaka všetky tvary písmen veľkej a malej, tlačenej a písanej abecedy, pripúšťa sa nácvik čítania aj zápisu iba tvarov písmen veľkej tlačenej abecedy, treba však pamätať na neskorší obmedzený výber textov na čítanie – (malé tlačené písmená).

V prípade, že žiak je schopný pracovať s viacerými tvarmi písma, možno mu pri preberaní každého písmena pridať aj tvar malého tlačeného, veľkého písaného a malého písaného písmena.

Pri výučbe čítania sa môže stať, že úroveň techniky čítania u žiaka presiahne úroveň jeho intelektuálneho a rečového vývinu a nebude v súlade s úrovňou chápania čítaného textu.

Okrem textov na čítanie je preto potrebné takmer vždy využívať aj ilustrácie znázorňujúce kľúčové slová (osoba, zviera, vec, jav, činnosť, farby, výraz tváre a pod.) alebo skutočné predmety, resp. predvádzanie činností.

Pri nácviku pozornosti žiaka a tých zručností, ktoré predchádzajú učeniu čítať, ale aj pri samotnom vyučovaní čítania dbáme na to, aby sme ho upútali témami jemu blízkymi, ktorých použitie môžu slúžiť ako motivácia, resp. odmena.

Obsah textov pripravovaných pre žiaka na čítanie a literárnu výchovu by mal rešpektovať skutočnosť, že chápanie textu, viet a odkazov, a to aj pre tých žiakov, ktorí disponujú dobrými rozumovými schopnosťami, sťažuje charakteristická črta autizmu alebo ďalších pervazívnych vývinových porúch - doslovné chápanie slov a slovných spojení. Ide napr. o *dôslednú konkretizáciu* („preskočiť riadok“ v skutočnosti znamená niečo iné, než čo žiadame od žiaka pri čítaní), o *stotožňovanie počutého a čítaného s tým, čo dieťa už pozná* (výraz v literárnom príbehu “zomrieť od smiechu“ vyvolá v žiakovi opačnú predstavu, než sa ustáleným slovným spojením sleduje), o *neschopnosť postrehnúť moduláciu hlasu* (je ťažké, často až nemožné využívať prostriedky metakomunikácie).

Nevyužívanie (nezvládanie) modulačných prvkov hlasu je nutné u žiakov rešpektovať (monotónne čítanie a pod.) napriek tomu, že učebné osnovy uvádzajú aj nácvik modulácie hlasu, keďže niektorí žiaci ho môžu zvládnuť.

Gramatika a slohová výchova

Charakteristika osobitostí pri vyučovaní zložiek gramatika, sloh a literárna výchova je postupne uvedená v časti obsahu vzdelávania pre 5. – 9. ročník. Je nevyhnutné oboznámiť sa s ňou pred začatím vypracovávania individuálneho vzdelávacieho programu pre žiaka ktoréhokolvek ročníka, vrátane prvého stupňa, nakoľko vzájomnú súvislosť učiva v predmete maďarský jazyk a literatúra nie je možné presne rozčleniť. Z formálneho hľadiska nie je únosné, aby sa v texte obsahu vzdelávania opakovali rovnaké časti súvisiace s uplatnením určitého učiva vo viacerých ročníkoch pri rôznej úrovni.

Vzhlľadom na spoločné prvky v zložkách čítanie - literárna výchova a sloh navzájom úzko prepojené, je možné časovú dotáciu vyhradenú na čítanie využiť najmä na nácvik techniky čítania a čítania s porozumením a ďalšie prvky možno pričleniť do zložky sloh, aj keď ich takto učebné osnovy neuvádzajú. Pri inej príležitosti rozvíjanie žiakových zručností v obsahu

vzdelávania pričlenených k slohu možno uplatniť v zložke čítanie a literárna výchova, resp. v zložke gramatika.

Rozvíjanie slovnej zásoby je prirodzený proces, ku ktorému dochádza pri pedagogickom pôsobení na žiaka. Rozlišujeme *prirodzené rozvíjanie slovnej zásoby* – patria sem všetky slová, ktorým žiak postupne rozumie (pasívny slovník), alebo ich sám používa (aktívny slovník) a *cielené rozširovanie slovnej zásoby* žiaka. V predmete maďarský jazyk v každej jeho zložke sa využívajú nové pojmy v písomnej forme na vytváranie databázy pre každého žiaka, ktorou je „čítaná slovná zásoba” a „písaná slovná zásoba”. Tvoria ju slová, ktoré sa žiak naučí postupne čítať či písať tak, *aby si ich vybavoval ako vytvorené stereotypy*.

Nehovoriaci žiaci aspoň v pojmovej podobe v spojení s ilustráciou, ktorú vedú k danej situácii priradiť. Cielene nacvičované slová jeho čítanej aj písanej slovnej zásoby je vhodné zaznamenávať do tzv. *osobného frekvenčného slovníka*, ktorý možno kedykoľvek využívať na udržiavanie nadobudnutých „čítacích“ stereotypov.

Osobný frekvenčný slovník je vhodné využívať aj v slohovej výchove, najmä pri nácviku čítania a písania zmysluplných odkazov, vyjadrení.

8. ROČNÍK

Čítanie a literárna výchova, gramatika, sloh

8. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Čítať a písať ďalšie písmená maďarskej abecedy,
- upevniť techniku čítania,
- reprodukovať vypočutý text podľa otázok,
- formulovať aktuálne vykonávanú činnosť a vlastné želanie (heslovite, jedným slovom)
- zvládnuť opis objektu podľa jeho viditeľných vlastností.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Čítanie nových písmen – spoluhláskových skupín vo fonémach **gy, ny, ty, ly**.

Utvrdzovanie čítania doteraz preberaných písmen v slabikách, slovách, jednoduchých vetách.

Tiché čítanie s overovaním chápania textu otázkami, príp. znázornením pomocou obrázkov, kartičiek – postupný prechod z hlasného čítania.

Gramatika

Písanie slov so spoluhláskami **gy, ny, ty, ly**.

Slohová výchova

Rozvíjanie vyjadrovania žiaka ústnou formou, resp. aj písomne: ku konkrétnemu predmetu priradiť slová so základnými vlastnosťami podstatných mien – malý, veľký, pekný, dobrý; určenie farby a pod.

Rozvíjanie verbálnych prejavov: používanie želania s využitím vyslovených, resp. napísaných slovných spojení *chcem, mám rád*, ako aj negácií *nemám rád, nechcem* v súvislosti s hrou, jedlom, činnosťami v škole a vo voľnom čase.

8. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevniť správnu techniku čítania a zvládnuť tiché čítanie,
- reprodukovať vypočuté texty,
- písomne zaznamenať vlastnú myšlienku – spomienku, želanie a pod.
- vyhľadať písomnú odpoveď na napísanú otázku (*Kto? Čo? Čo robí?*), alebo priamo odpovedať na otázku, resp. odpoveď zapísať.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Čítanie slov.

Čítanie krátkych textov z detského časopisu.

Počúvanie čítaného, resp. reprodukovaného vhodne zvoleného literárneho textu s ohľadom na záujmy žiaka.

Počúvanie čítaného alebo reprodukovaného umeleckého textu z detského časopisu, knihy, zo zvukovej nahrávky.

Overovanie porozumenia vypočutého textu pomocou otázok. Stručné reprodukovanie vypočutého textu.

Gramatika

Prepisovanie krátkych textov, ktoré žiak/učiteľ čítal na literárnej výchove.

Vyhľadávanie vlastných mien – osôb a zvierat a vecí z čítaného textu na základe otázky *Kto?* (vlastné mená personifikované v rozprávkach, príbehoch).

Slohová výchova

Tvorenie odpovedí na samostatne prečítané otázky: *Kto?, Čo robí?* – ústne a písomne.

Vytváranie písomnej/ústnej odpovede na nápovedné otázky, prípadne na všeobecnú otázku: *O čom sme čítali?*

Rozvíjanie nácviku zápisu o realite, s ktorou sa žiak stretáva.

8. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Upevniť plynulé čítanie,
- rozlišovať základné literárne žánre,
- upevniť pravopis preberaných slovných druhov,
- rozlišovať jednotlivé slovné druhy,
- určiť vety podľa obsahu,
- zostaviť text na určenú tému podľa osnovy.

OBSAH

Čítanie a literárna výchova

Automatizovanie plynulého čítania s využitím správnej intonácie. Čítanie

literárnych textov, rozlišovať v nich skutočné od neskutočného.

Rozlišovanie základných žánrov literárnych textov a ich častí – verš v básni; odsek v texte článku, rozprávky.

Pracovanie s printovými médiami: vzbudenie a rozvíjanie záujmu o časopisy a dennú tlač.

Gramatika

Upevňovanie pravopisu hlásky „j“ (j-ly) v známych slovách.

Rozlišovanie slovných druhov – podstatné mená, slovesá.

Nácvik písania čísloviek slovom a ich využívanie v texte (bez počítania) napr. „Snehulienka a sedem trpaslíkov“.

Upevňovanie pravopisu sloviess, podstatných mien, prídavných mien, čísloviek a niektorých zámen podľa určeného cieľa.

Určovanie oznamovacej, opytovacej a rozkazovacej vety.

Slohová výchova

Upevňovanie využívania poradia písmen v abecede – memorovanie aj praktické uplatnenie.

Zostavenie osnovy, napísaním kľúčových slov z určeného textu (vypočutého alebo prečítaného).

Zostavenie textu podľa osnovy na určenú tému.

Nácvik písania opisu predmetu, situácie znázornenej na ilustrácii alebo fotografii.

PROCES

Vyučovacie hodiny maďarského jazyka na 1. úrovni v 8. ročníku sú zamerané najmä na praktické využitie nadobudnutých zručností a na zlepšovanie techniky čítania a vnímania čítaného textu. Postupne sa prechádza z hlasného čítania na tiché čítanie s overovaním chápania textu otázkami (prečítať potichu – „pre seba“ slovo na kartičke alebo vyznačené slovo v texte a ukázať na obrázok, ktorý príslušné slovo znázorňuje). Nehovoriacim žiakom ukázať na obrázok, ktorý znázorňuje slovo vyslovené pedagógom, prípadne vybrať kartičku s príslušným slovom. Pri hlasnom čítaní žiaci majú využívať správnu intonáciu a pokiaľ možno, aj moduláciu hlasu, najmä pri čítaní priamej reči.

Čítanie a literárna výchova obohacuje poznanie a citový život žiakov, texty na čítanie pre žiaka a najmä na literárnu výchovu sa preto citlivo vyberajú podľa prejavov žiaka a na základe zamerania, ku ktorému inklinuje.

Vedíme žiaka k obľúbeniu si nejakého detského časopisu a vytvárame návyky na prácu s textom a obrázkami v časopise (minimálne čítanie nadpisov článkov a komentárov k fotografiám, obrázkom). Pri výbere časopisu sa zohľadňuje záujem žiaka, ktorý môže byť aj veku neprimeraný. Osobný frekvenčný slovník žiaka, najmä na tretej úrovni, rozširujeme aj na základe ilustrácií, fotografií a textov, ktoré žiaka zaujali v časopise (aj pomocou vypísania pre žiaka nových slov).

Okrem rozširovania osobného frekvenčného slovníka sa gramatická zložka predmetu podieľa na osvojovaní si zápisu jednoduchých viet odpisovaných, diktovaných alebo pri autodiktáte s pomocou obrázkovej predlohy.

Vyučovanie slohu napomáha ústnemu i písomnému vyjadrovaniu sa o realite, ktorá žiaka bezprostredne obklopuje a vedie ho k vyjadrovaniu sa o vlastnom prežívaní určitých podnetov vonkajšieho prostredia. Písomný záznam činnosti spočíva v nácviku tvorby „odkazov“, t. j. obohatenie činnosti žiaka o prejavovanie vlastných potrieb (používanie želania).

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia

Rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností

Hodinová dotácia učebného predmetu

Rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností	8. ročník
ŠVP	2
Voliteľné hodiny	0
ŠkVP	2

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Z oblastí, ktoré sú pri autizme alebo ďalších pervazívnych vývinových poruchách poškodené, je najmarkantnejšie poškodenie v oblasti sociálnych zručností a komunikačnej schopnosti. Nakoľko skutočná komunikácia predstavuje vždy sociálnu interakciu, nemožno od poškodenia sociálnych schopností komunikáciu oddeliť. Rozvíjanie schopnosti komunikovať je preto jedným zo základných cieľov výchovno-vzdelávacieho procesu žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“).

V závislosti od miery postihnutia, resp. aktuálne používanej formy komunikácie, je cieľom vyučovacieho predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností vytvorenie, resp. rozvíjanie komunikačnej schopnosti s atribútmi prostriedku vyjadrovania **potrieb**, nadväzovania **kontaktov**, ako aj **výmeny** informácií. Vo vyšších ročníkoch, resp. v prípade menšej miery autizmu, aj vyjadrovanie vlastných emocionálnych stavov a ich „čítanie“ zo správania iných ľudí (a najmä následná schopnosť prispôsobenia vlastného správania vnímaným informáciám verbálneho aj neverbálneho charakteru).

Na každom stupni vyučovania predmetu, nezávisle od spôsobu komunikácie žiaka, je potrebné rozvíjanie jestvujúcej schopnosti komunikácie v zmysle sociálnej komunikácie, ich posúvanie na vyššiu vývinovú úroveň a generalizácia naučených schopností na nové situácie, nový kontext. Prvoradým cieľom vzdelávania je sociálne správanie zodpovedajúce veku žiaka, úrovni jeho schopností, resp. rozvíjanie a učenie základných predpokladov týchto zručností. Všetky naučené schopnosti je potrebné za úzkej spolupráce s rodinou generalizovať na prirodzené, domáce prostredie, inak vzdelávanie stráca zmysel.

Neoddeliteľnou súčasťou sociálneho správania sú schopnosti, ktoré napomáhajú sociálnej integrácii, **tzv. integračné zručnosti** (nadväzovanie a udržanie vzťahov, trávenie voľného času atď.) a v neposlednom rade samoobslužné schopnosti. Integráciu v dospelosti ovplyvňuje schopnosť postarať sa o seba, o domácnosť, atď. Súčasťou vyučovacieho predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností je preto aj rozvíjanie sociálneho správania, sebaobsluhy a tzv. domáce zručnosti.

Okrem vyučovacích hodín vyučovacieho predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností sa na rozvíjaní a upevňovaní komunikácie a sociálnych zručností podieľajú ďalšie vyučovacie predmety, najmä slovenský jazyk a pracovné vyučovanie.

Aby sa dieťa s AU alebo PVP s MP stalo členom skupiny, resp. malo vzťah s iným dieťaťom alebo členom rodiny, musí mať schopnosti nevyhnutné k nadväzovaniu interakcií. Členovia skupiny iniciujú a reagujú jeden na druhého a podieľajú sa na ovplyvňovaní štruktúry interakcie. Inými slovami deti sa samy rozhodujú, kedy a ako prebieha interakcia, nereagujú len na inštrukcie vonkajšieho vodcu. Deti sú aktívne, pretože aktivita sama je pre ne odmenou (aspoň čiastočne).

U malých detí, ktoré nemajú pervazívnu vývinovú poruchu, sa sociálne kontakty prejavujú rôznymi formami sociálnych hier. Avšak základy sociálnej hry sú väčšinou naučené v izolácii od iných detí. Dieťa sa naučí hádzať loptu, stavať vežu, bicyklovať atď. samo, resp. bez asistencie iných detí. To znamená, že dieťa naučené zručnosti nezačne automaticky využívať aj v aktivitách s inými deťmi. V ranom sociálnom vývine dieťa potrebuje zažiť rôznorodé sociálne interakcie, až potom ich začne samo vyhľadávať.

Sociálny vývin dieťaťa s AU alebo PVP s MP je od tejto prirodzenej cesty výrazne odlišný.

Problémy, vyplývajúce z autizmu alebo ďalších pervazívnych vývinových porúch, neumožňujú deťom, aby sociálne zručnosti nadobúdali spontánne, intuitívne, vyplývajúc zo sociálneho pochopenia. Z hľadiska používaných metód majú preto dominantnú úlohu kognitívne postupy a postupy terapie správania. Z rovnakého dôvodu deti naučené schopnosti neaplikujú spontánne v domácom prostredí. Je nevyhnutné nepretržite rodinu informovať o dosiahnutých pokrokoch detí a metódach ako ich preniesť domov - v oblasti komunikácie, sociálneho správania, sebaobsluhy i domácich zručností. Niektoré z uvedených cieľov je možné realizovať len v domácom prostredí.

Všeobecným cieľom vyučovacieho predmetu, ktorý sa prelína každým ročníkom a úrovňou vzdelávania je rozširovanie funkčnej komunikácie v kategóriách:

- žiadanie osobných potrieb,
- reakcie na správanie iných ľudí,
- komentovanie,
- žiadanie informácií,

- vyjadrovanie pocitov,
- vyjadrovanie prosociálnych postojov.

Vhodným východiskom je tzv. Laheyovej model vývinu reči, ktorý sa orientuje na jazykové schopnosti detí, komunikačné správanie, ako aj nerečové komunikačné správanie. Vychádza zo zákonitostí normálneho vývinu, pričom rešpektuje kognitívne a sociálne aspekty vývinu konkrétneho dieťaťa.

Pri voľbe cieľov na najbližšie obdobie vychádzame z dosiahnutej úrovne troch základných dimenzií jazyka: **obsahu, formy a pragmatiky**.

Obsah – o čom sa hovorí, alebo čo v reči rozumieme. Predstavuje sémantiku reprezentovanú vo vyjadrovaní. Vyvíja sa spontánne počas celého života. Existujú tri hlavné kategórie obsahu: *predmety, vzťahy medzi predmetmi a vzťahy medzi dejmi*.

Forma – spôsob prenosu informácií. Prenos informácií sa môže uskutočňovať prostredníctvom zvukov, pohybmi alebo postavením rúk, používaním komunikačných symbolov a rôznych komunikačných prostriedkov, ktoré plnia rolu podpornej (augmentatívnej) a/alebo náhradnej (alternatívnej) komunikácie. *Augmentatívne systémy komunikácie* majú podporovať už existujúce, ale pre bežné dorozumievanie nedostatočné komunikačné schopnosti. *Alternatívne komunikačné systémy* sa používajú ako náhrada hovorenej reči.

Pragmatika

– prečo dochádza ku komunikácii a ako sa uskutočňuje. Rozlišujeme tri základné aspekty pragmatiky:

- prečo dochádza ku komunikácii, t. j. interakcia, regulácia a kontrola medzi partnermi komunikácie, dosiahnutie osobných cieľov, vzbudenie pozornosti,
- ako sa vyberajú formy vyjadrovania, aby slúžili potrebnej funkcii v danom kontexte.

Časť správy je vždy nad jazyková - predmety, deje, vzťahy, atď.,

- ako upútať pozornosť, ako reagovať na prehovorenie inej osoby, ako ukončiť rozhovor, vedieť sa správať v roli počúvajúceho aj hovoriaceho, resp. toho, kto sa nejakou formou vyjadruje.

Sekundárnym cieľom tohto vyučovacieho predmetu je zmiernovanie prejavov problémového správania.

PROCES

Ciele možno dosiahnuť používaním správnych *foriem* komunikácie (verbálnej a/alebo alternatívnej a/alebo augmentatívnej).

Pri výbere správnych spôsobov komunikácie treba zohľadniť: aký je stupeň motivácie žiaka komunikovať, aký je repertoár neverbálneho komunikačného správania žiaka, či prejavuje žiak záujem o symboly, aká je kognitívna úroveň žiaka, aký komunikačný systém sa najlepšie

hodí k spôsobu učenia žiaka, aké má žiak schopnosti na používanie zvoleného systému, aký je najjednoduchší spôsob komunikácie pre žiaka, ktorý spôsob komunikácie sa zdá byť najfunkčnejší pre žiaka, aká je pravdepodobnosť, že dieťa bude zvolený systém používať za rozličných okolností, aké má dieťa problémové správanie, ktoré je potrebné brať do úvahy pri výbere komunikačného systému.

Ciele možno dosiahnuť používaním vhodných *foriem* a *stupňov* pomoci: prompt (súčinnosť pedagóga prostredníctvom pomoci poskytnutej fyzicky, vizuálne alebo iným, nešpecifickým spôsobom), tvarovanie (jestvujúceho správania do inej, želanej formy), reťazenie (vybudovanie nového správania kombináciou jednoduchých prvkov správania).

Prvá úroveň obsahu vzdelávania je zameraná na neverbálnych žiakov.

Pri vyššej ako prvej úrovni obsahu vzdelávania je potrebné prejsť najprv so žiakom ciele, resp. obsah všetkých nižších úrovní daného ročníka. **Vzhľadom na fakt, že narušenie sociálnych zručností a komunikačnej schopnosti je pre pervazívne vývinové poruchy symptomatické, ako aj fakt, že autistický vývin je charakterizovaný svojou nerovnomernosťou, je takmer nepravdepodobné, aby žiak mohol postupovať rovnomerne v jednotlivých vyučovacích predmetoch v rovnakom ročníku a na rovnakej úrovni, resp. že každý nový školský rok sa automaticky prechádza do cieľov vyučovacieho predmetu ďalšieho ročníka.** Ciele je potrebné voliť na základe dosiahnutej vývinovej úrovne, t. j. vybrať si najbližší dosiahnuteľný ročník a primeranú úroveň daného ročníka. Môže to znamenať, že žiak je viacero školských rokov vzdelávaný podľa obsahu rovnakého ročníka, príp. nepostupuje ani vzhľadom na ročník, ani úroveň – súvislosť s možnosťami dosiahnuť viac, s kapacitami konkrétneho žiaka, podmienené mierou pervazívnej vývinovej poruchy, mentálnou úrovňou, príp. pridruženými poruchami a pod.

Podobne je zrejmé, že **vyučovanie sa člení na také dlhé časové úseky, ktoré zodpovedajú možnostiam žiaka, ako aj metodike práce so žiakmi s AU alebo PVP s MP** z ktorej vychádza, t. j. predovšetkým štrukturalizácia, vizualizácia a individuálny prístup.

Cieľom nie je za jeden školský rok zvládnuť ciele jedného ročníka, ale zvoliť ciele takého ročníka a takej úrovne, ktoré žiak môže dosiahnuť (na ktoré má vývinové predpoklady) v jeho vlastnom, individuálnom tempe, sprostredkované špecifickými formami, metódami a prostriedkami, ktoré sú jedinečné pre každého žiaka s AU alebo PVP s MP.

Ciele jednotlivých ročníkov, resp. úrovní je potrebné vždy adaptovať vzhľadom na zvolené formy komunikácie (pozri proces vyššie). Žiak, ktorý je verbálne zdatný, automaticky nevyužíva svoje slovné vyjadrovanie na sociálnu komunikáciu, či vyjadrovanie potrieb. Rovnako nie je pre autistický vývin prirodzené, že slovné sa vyjadrujúce dieťa má osvojené a pragmaticky využíva preverbálne formy komunikácie. Pre optimálnu voľbu správnych cieľov prejdeme cieľmi od najnižšieho ročníka a najnižšej úrovne, čím vlastne diagnostikujeme

stupeň dosiahnutej vývinovej úrovne. Ak sú niektoré ciele žiakom len naznačované, ale nie zvládnuté v rôznych kontextoch a spontánne využívané (pragmatika), určia sa ako ciele a úroveň, z ktorej sa v danom školskom roku vychádza (aj keď sa začne učiť polovica cieľov jedného ročníka a v rámci školského roka sa prechádza do ďalšieho ročníka, či ďalšej úrovne). **Ciele prispôbujeme** aktuálnej forme komunikácie žiaka (verbálnej – neverbálnej, neverbálnej predmetnej – neverbálnej obrázkovo-slovnej, atď.).

Poznámka k alternatívnej a/alebo augmentatívnej komunikácii (AAK)

Väčšina detí, ktoré sú neúspešné v dosiahnutí verbálnej komunikácie, môžu získať komunikačnú schopnosť používaním AAK. Neexistuje najefektívnejšia forma pre deti s AU alebo PVP s MP. Výber vhodnej AAK je zložitý, môže, aj nemusí viesť k verbálnemu vyjadrovaniu. Najdôležitejšia je správna voľba AAK vzhľadom na konkrétne dieťa. Úspešná komunikácia vyžaduje, aby dieťa bolo schopné používať určité komunikačné prostriedky. Vždy je potrebné zvážiť silné a slabé stránky dieťaťa a vyberať s ohľadom na výhody a nevýhody AAK.

Najpoužívanejšie formy komunikácie pre dieťa s AU alebo PVP s MP sú: reč, ukazovanie alebo výmena obrázkovo-slovných symbolov, príp. písanie alebo ukazovanie na písané komunikačné symboly.

Najpoužívanejšia forma komunikácie je reč, predovšetkým pre jej zrozumiteľnosť, ako aj schopnosť posilňovať verbálny prejav detí bez špecifického tréningu. Reč je vždy poruke, možno ju rýchlo a úspešne využiť. Napriek uvedenému, je pre dieťa s AU alebo PVP s MP reč mimoriadne náročná forma komunikácie. Čím neskôr začne dieťa s AU alebo PVP s MP „hovoriť“, tým je pravdepodobnejšie, že sa verbálna komunikácia vôbec nevyvinie, najmä u detí s veľmi malými schopnosťami vokálnej imitácie.

Rôzne komunikačné symboly na rôznej abstraktnej úrovni, od predmetov a fotografií k obrázkovo-slovným, až písaným symbolom, sú najpoužívanejšou formou AAK u nehovoriacich detí. Ich výhodou je, že komunikačný partner dieťaťa nemusí byť školený, aby ich vedel používať.

Prvé komunikačné symboly vychádzajú z porovnávaní s identickými reálnymi predmetmi prostredia, ktorých používanie je veľmi rýchlo osvojiteľné. Používaním týchto symbolov je zaručená presnosť vyjadrovania vďaka ich nemennosti a jednoznačnosti. Ich používanie je možné technicky prispôbiť aj deťom s prípadnými pridruženými poruchami (motoriky) – počítač, rôzne osobné elektronické „komunikátory“ a pod. Ich nevýhodou je ich samotný charakter (na rozdiel od reči, musíme mať komunikačné symboly v danom priestore, inak dieťa nie je schopné komunikovať, resp. ak sa nevyskytuje komunikačný symbol, vyskytuje sa problémové správanie). Neexistuje prirodzená societa, ktorá ich používa. Pri ich používaní musia byť komunikujúce osoby blízko seba. S narastajúcou zložitou slovnou (abstrakciou), sa

aj symboly stávajú abstraktnejšími, resp. abstraktnejšie vyjadrenia je ťažko symbolizovať. Zložitejšie slová často vôbec nemožno vyjadriť. Napriek uvedeným nevýhodám je pre mnoho detí s AU alebo PVP s MP používanie neverbálnych foriem AAK východisko, najmä ak majú slabú úroveň vokálnej, resp. verbálnej imitácie, ak sú závislí na verbálnych promptoch (aby verbálne komunikovali, potrebujú najprv verbálny prompt, t. j. aj napriek verbalite spontánne reč nevyužívajú na komunikáciu), majú problémy so začatím rozhovoru (časté aj u detí používajúcich slovné vyjadrovanie) alebo problémy komunikovať v stresujúcich situáciách. Ich rozvíjaním umožníme aj deťom, ktoré sa nedokážu slovne vyjadrovať, zúčastňovať sa komunikačných interakcií a dávame komunikácii zmysel (pragmatika). U detí hovoriacich, ale závislých na verbálnych promptoch, používanie AAK zmierňuje až eliminuje túto „závislosť“ a podporuje spontaneitu komunikácie.

Niekoľko poznámok k posunkom

Najpoužívanejšia forma komunikácie u detí so sluchovým postihnutím.

V repertoári dieťaťa s AU alebo PVP s MP môže mať motorická imitácia dôležité miesto.

Učiteľ môže používať fyzický prompt, ktorý postupne zmierňuje. Posunky sú nezávislé od vonkajšej pomoci a pomôcok, podobne ako reč.

Posunková reč vytvára topograficky založený jazyk, ktorý je podobný reči.

Posunky môžu podporiť vývin reči.

Užívatelia sa musia naučiť posunkovú reč.

Každý posunok musí byť presne motoricky zvládnutý, t.j. pedagóg musí byť školený nielen v posunkovej reči, ale aj v používaní promptov a ich diferenciacnom podmieňovaní.

Dieťa s AU alebo PVP s MP najčastejšie zlyháva, lebo sa nedokáže naučiť použiteľné množstvo slov (posunkov), nepoužíva ich spontánne a negeneralizuje.

Podobne ako slová, aj posunky používa idiosynkraticky a tvorí posunkové neologizmy.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Uvedomovať si vonkajšie znaky iných detí,
- rozvíjať schopnosti regulovať vlastné správanie neverbálnymi inštrukciami učiteľa,
- vyvolávať prirodzené situácie častejších interakcií so spolužiakmi,
- aplikovať znalosti vlastných osobných údajov pri sociálnych kontaktoch mimo školu,
- aplikovať zložitejšie pravidlá spoločenských hier v sociálnych zamestnaniach,
- rozvíjať predpoklady k hovorenej reči: imitovať zvuky a slová, budovať jednoduchý verbálny slovník,
- využívať schopnosť čakať na uspokojenie potrieb - na plánovanie vzdialenej budúcnosti a referenciu prežitej vzdialenejšej minulosti,
- rozvíjať neverbálny skupinový rozhovor,
- samostatne používať hygienické návyky súvisiace s dospievaním,

– rozvíjať domáce zručnosti.

OBSAH

Označovanie/neverbálne pomenovávanie navonok pozorovateľných vlastností iných detí a niektoré charakterových vlastností.

Používanie pravidiel správania, viazaných na určité situácie (vizualizované pre žiaka zrozumiteľnou neverbálnou formou), prijímanie aj náhle oznámených (vizualizovaných) informácií bez problémového správania.

Vyjadrovanie vlastných osobných údajov/informácií o sebe primeranými neverbálnymi komunikačnými prostriedkami v situáciách mimo školy (pošta, policajt, obchod a pod.).

Spontánne používanie zložitejších pravidiel spoločenských hier pri hrách s inými deťmi (aj súrodencami) – samostatné používanie vizuálnych pomôcok, ktoré zaručujú jasnú vizualizáciu pravidiel.

Podporovanie jestvujúcej vokalizácie, vytváranie nových situácií, spájanie s vokalizáciou učiteľom, motivovanie dieťaťa k akýmkoľvek zvukovým prejavom v nových situáciách.

Podporovanie objavujúceho sa vyjadrovania niektorých potrieb/ želaní špecifickou vokalizáciou dieťaťa – vyhovieť, len ak je používanie alternatívnej formy komunikácie spojené aj so zvukom, podmieňovať (alternatívna komunikácia sa stáva augmentatívnou).

Imitovanie orálnej motoriky - demonštrovanie sekvencie dvoch, troch a viac pohybov učiteľom, ktoré má žiak imitovať.

Rozvíjanie neverbálnej komunikácie so žiakom na plánovanie aktivít vzdialenej budúcnosti (niekoľko mesiacov až celý rok). Neverbálny rozhovor o udalostiach vo vzdialenejšej minulosti (čo bolo minulý týždeň, minulý mesiac).

Rozvíjanie prvkov spoločnej pozornosti formou skupinových neverbálnych rozhovorov s použitím neverbálnych komunikačných prostriedkov podmieňovaných vonkajšou motiváciou.

Prvky spoločnej pozornosti a ich uplatnenie v sociálnej komunikácii - využiť znalosť faktov o sebe samom a iných deťoch ako témy neverbálnych rozhovorov, kde vizualizovať poradie: „kto je na rade v rozhovore“, podmieňovať správne odpovede a primerané správanie komunikujúceho primárnymi alebo sociálnymi odmenami.

Samostatné a spontánne používanie hygienických návykov súvisiacich s dospelívaním, za pomoci primeranej vizualizácie, procesuálnych schém, vizualizovaného mesačného kalendára a pod.

Rozvíjanie domácich a integračných zručností žiaka podľa jeho individuálnych kapacít, životného štýlu rodiny a pod.

PROCES

Pri nácviku imitácie je vhodné začať s piatimi ľahkými zvukmi a pridávať ďalšie, len ak sú predošlé zvládnuté.

Ak žiak používa echolálie, alebo hovorí spontánne slová, možno ho požiadať o imitáciu práve týchto zvukov/slov. Dôraz sa kladie na zvuky a slová, ktoré vie žiak vysloviť zrozumiteľne a ak sa dá, ich produkciu je vhodné ihneď spájať s ich významom - ak to nebude pre žiaka rušivé.

Vývinovo usporiadané zvuky vhodné na imitáciu: samohlásky, ľahko artikulovateľné spoluhlásky: m, b, p, v, d, spoluhlásky spojené so samohláskami – otvorené slabiky, reťazenie slabík, imitácia prvých slov, ktoré vznikajú zdvojením otvorených slabík: mama, pá - pá, imitácia ostatných slov, jednoduchých viet, hlasitosti, výšky hlasu a tempa reči.

8. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Naučiť sa negovať, odmietnuť,
- rozumieť podmienkovým inštrukciám,
- rozvíjať verbálne pojmy/ pojmové kategórie,
- zlepšovať porozumenie zložitých verbálnych inštrukcií, obsahujúcich podmienky,
- zlepšovať porozumenie zložitých verbálnych inštrukcií v súvislosti s novými pojmovými kategóriami.

OBSAH

Vyjadrovanie nesúhlasu: „Nie“ Porozumenie

inštrukcie: „Nerob to!“ Porozumenie tzv.

podmienkovej inštrukcie. Triedenie

obrázkov do kategórií.

Plnenie inštrukcií, vyplývajúcich z kontextu, ktoré obsahujú pozitívnu alebo negatívnu inštrukciu.

Plnenie inštrukcií, ktoré majú viac krokov – kombinácia pozitívnej a negatívnej inštrukcie.

Plnenie viackrokových inštrukcií v inej miestnosti, s časovým odstupom a pod.

PROCES

Pri nácviku negácie ukázať žiakovi niečo, čo nemá rád a spýtať sa: „Prosíš si?“

Pri nácviku zákazovej inštrukcie sa demonštruje činnosť s výzvou: „Nerob to!“, so súčasným posilnením za nenapodobňovanie príslušnej činnosti.

Pri podmienkovej inštrukcii sa žiak učí chápať, či sa inštrukcia týka jeho, alebo nie. Pri nácviku sa naučí odpovedať na otázku: áno - nie v situáciách –napríklad: "Ak sa voláš Janko, zdvihni ruky"; "Všetci chlapci idú ku stolu." a pod.

Práca s kategóriami - receptívne: učiteľ vyloží dva a viac obrázkov z rôznych kategórií a vypýta si – „Daj mi zvierá!“; expresívne: učiteľ ukáže obrázok a spýta sa: „Čo je to?“. Žiak odpovie konkrétne a pomenuje kategóriu, napr.: krava, zvierá; pomenovávanie: dieťa má pomenovať niečo z určitej všeobecnej kategórie, napr. zvierat; bližšie konkretizovanej kategórie: „Pomenuj zvierá, ktoré žije v oceáne!“, „Povedz jedlo, ktoré by si jedol na raňajky“ a iné.

8. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Rozvíjať zameranie pozornosti na vonkajšie prejavy emócií ľudí,
- snažiť sa o splnenie zadanej úlohy,
- plniť inštrukcie zadané dospelým v domácom prostredí i doma,
- zadaným úlohám venovať primeranú pozornosť,
- zadané úlohy väčšinou dokončiť,
- akceptovať osobný priestor učiteľov a spolužiakov,
- dokázať sa podeliť s dospelými,
- dokázať sa podeliť s rovesníkmi,
- identifikovať a vyjadriť vlastné fyzické potreby,
- rozoznať členov blízkej aj širokej rodiny,
- identifikovať a rozlišovať medzi priateľmi/známymi a rodinou,

- povedať len primerané/ vhodné poznámky/ informácie iným – podľa vzťahu k nim,
- rozoznať, čo je nevhodné zo strany iných ľudí,
- dokázať sa spriatelíť na základe spoločných záujmov,
- dokázať vyjadriť realistické postoje: „Môžem“, „Som“,
- prijímať pochvalu s hrdosťou,
- akceptovať kritiku bez mrzutostí a nevhodných reakcií,
- vedieť sa vysporiadať s primeranou formou odmietnutia.

OBSAH

Receptívne porozumenie vonkajším prejavom emócií v dvojdimenzionálnej forme - fotografie, kresby, maľby.

Receptívne porozumenie reálnym emóciám.

Porovnávanie emócií, receptívne a expresívne pomenovávanie emócií v dvojdimenzionálnej forme.

Vzdelávacia oblasť: Matematika a práca s informáciami

Matematika

Hodinová dotácia učebného predmetu

Matematika	8. ročník
ŠVP	4
Voliteľné hodiny	0
ŠkVP	4

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Pre úspešné zaradenie sa žiaka s autizmom alebo ďalšou pervazívnou vývinovou poruchou s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) do bežného denného života je veľmi dôležitá aj matematická spôsobilosť. Individuálnym prístupom získava žiak prostredníctvom matematiky základné matematické vedomosti, zručnosti a návyky tak, aby ich v rozsahu svojich individuálnych schopností a možností, na svojom aktuálnom stupni vývinu dokázal v živote prirodzene aplikovať.

Ciele predmetu matematika sú kladené tak, aby bol obsah a proces vzdelávania orientovaný na žiaka, aby prostredníctvom individuálneho, názorného a štruktúrovaného prístupu pôsobili na pozitívny kognitívny rozvoj a v konečnom dôsledku aj na rozvoj celej osobnosti žiaka s AU alebo PVP s MP.

Hranice obsahu učiva jednotlivých ročníkov nesmú byť prekážkou pre efektívne vzdelávanie žiaka. Obsah učiva a čas potrebný na jeho zvládnutie sa prispôsobuje individuálnym

schopnostiam žiaka.

V dôsledku triády postihnutia je potrebné klásť dôraz nielen na obsah vzdelávania, ale predovšetkým na prístup k žiakovi s AU alebo PVP s MP, na výber vhodných metód, foriem, didaktických prostriedkov a pomôcok a v neposlednej rade aj na vhodné učebné prostredie. Neschopnosť žiaka spolupracovať na vyučovaní môže byť spôsobená aj vonkajšími činiteľmi.

Pre mnohých žiakov s AU alebo PVP s MP je práca s učebnicou problémom, preto je potrebné zvoliť inú formu sprostredkovania učiva. Môžu to byť rôzne pracovné listy, manipulácia s konkrétnymi predmetmi, obrázkami, pracovné úlohy uložené v škatuliach, výučba prostredníctvom počítača a podobne. Záleží na osobitostiach žiaka, je potrebné adekvátne reagovať na jeho potreby, schopnosti a možnosti. To si vyžaduje cieľavedomú a namáhavú prácu pedagóga, využívajúc jeho vedomostný, kreatívny, flexibilný a ľudský potenciál.

Učivo má byť prezentované takými formami a metódami, ktoré sú pre daného žiaka najpriateľnejšími. Je treba mať na zreteli, že nie je podstatné to, aby si žiak osvojil čo najväčšie množstvo učiva, ale aby osvojené učivo vedel v čo najväčšej miere využívať v praktickom živote.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Tvoriť skupiny z rozličných predmetov,
- pochopiť množstvo 8 a 9,
- poznať a vedieť kresliť základné geometrické tvary.

OBSAH

Porovnávanie predmetov podľa vlastností.

Triedenie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: ťažký – ľahký, mäkký – tvrdý.

Orientácia v priestore, zvládnutie pokynov: von, dnu, hore, dole....

Orientácia v čase, pojmy: hodina, minúta.

Číslo 8 a 9, počítanie do 8 a 9, čítanie a písanie čísl 8 a 9.

Priradovanie predmetov k číslu 8 a 9.

Priradovanie čísla 8 a 9 k predmetom.

Základné geometrické tvary a ich kreslenie, kruh, štvorec, obdĺžnik, trojuholník.

Valec – priradovanie, triedenie a spoznanie valca medzi predmetmi každodenného života.

8. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Sčítovať a odčítavať v obore prirodzených čísel do 100, bez prechodu cez desiatku,
- osvojiť si a využívať jednotku dĺžky,
- osvojiť si a využívať jednotku hmotnosti,
- osvojiť si a využívať jednotku objemu,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote, napr. bankovky pri nákupe.

OBSAH

Porovnávanie a triedenie predmetov podľa dĺžky a veľkosti a objemu
Pomenovanie a triedenie rovinných útvarov: kruh, štvorec, obdĺžnik a trojuholník.
Rysovanie čiar, meranie na cm, jednotka 1 centimeter.
Váženie predmetov, jednotka 1 kilogram.
Meranie objemu, jednotka 1 liter.
Sčítovanie jednociferného čísla s dvojciferným, bez prechodu cez desiatku, v obore do 100.
Odčítavanie jednociferného čísla od dvojciferného, bez prechodu cez desiatku, v obore do 100.
Riešenie jednoduchých slovných úloh. Používanie kalkulačky.

Kupovanie, platenie a počítanie so skutočnými peniazmi.

8. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Osvojiť si písomné delenie,
- osvojiť si pojem zlomok a základné počtové výkony so zlomkami,
- osvojiť si základné počtové výkony s desatinným číslom,
- vedieť merať uhly,
- vedieť vypočítať obsah rovinných útvarov,
- vedieť vypočítať obvod a obsah kruhu,
- osvojiť si základné priestorové útvary: kužeľ a ihlan.

OBSAH

Písomné delenie jednociferným deliteľom so zvyškom. Písomné delenie dvojciferným deliteľom s použitím kalkulačky.

Zlomky, názorné objasnenie pojmu zlomok, čitateľ, menovateľ, zlomková čiara.

Výpočet zlomkovej časti z čísla, na základe znázornenia.

Názorné uvedenie rovnosti dvoch zlomkov. Desatinný zlomok, rovnosť desatinných zlomkov.

Zápis desatinného zlomku v desiatkovej sústave (desatinná čiarka).

Desatinné číslo.

Porovnávanie desatinných čísel.

Zaokrúhľovanie desatinných čísel na konkrétnych veličinách: peniaze, hmotnosť, dĺžka.

Sčítovanie a odčítavanie desatinných čísel.

Násobenie desatinných čísel.

Delenie desatinných čísel.

Delenie dvoch prirodzených čísel - podiel je desatinné číslo.

Delenie desatinného čísla číslom prirodzeným.

Uhol, pojmy: veľkosť uhla, základná jednotka – stupeň, uhlomer, meranie veľkosti uhla, vyznačovanie uhla danej veľkosti.

Základné jednotky obsahu rovinných obrazcov: cm^2 , dm^2 , m^2 .

Obsah štvorca, obdĺžnika - výpočet dosadením do vzorca. Riešenie úloh z praktického života.

Obvod - dĺžka kružnice, obsah kruhu, výpočet pomocou tabuľky a kalkulačky.

Riešenie úloh z praxe.

Základné geometrické telesá: kužeľ, ihlan, popis základných vlastností.

PROCES

Na konci ročníka by mali žiaci 1. úrovne v oblasti orientácie v čase vedieť používať jednotky času: hodina a minúta. Je to veľmi náročné, preto tento nácvik čo najčastejšie realizujeme v priebehu dňa pri praktických činnostiach, ktoré žiak vykonáva.

Orientácia v čase a priestore výrazne zvyšuje samostatnosť žiakov. Žiaci sa učia priradovať k číslam 8 a 9 predmety a naopak.

Žiaci v 2. úrovni by mali na nácvik merania objemu a váženia predmetov využívať činnosti, v ktorých osvojené učivo budú využívať aj v praktickom živote. Napríklad pri práci v kuchyni, pri nakupovaní a pod. Dôležité je, aby vedeli k meraniu priradiť správny nástroj na meranie požadovaného a vedeli k meraniu priradiť správnu jednotku. Žiaci pracujú v obore do 100. Počtové výkony v tomto obore sú bez prechodu cez desiatku, s využívaním kalkulačky. Slovné úlohy využívame na aplikáciu tohto učiva do bežného života.

Žiaci v 3. úrovni naďalej pri počtových výkonoch využívajú kalkulačku. Pri názornom objasnení pojmu zlomok využívame bežné situácie s ktorými sa žiak stretáva (krájanie koláča, jablka a pod.). Pri nácviku desatinného čísla je vhodné využívať merania a zapisovanie údajov merania. Zaokrúhľovanie čísel, za predpokladu osvojenia si pravidiel zaokrúhľovania, nemusí spôsobovať žiakom s autizmom problémy.

Pri výpočtoch obsahov a obvodov útvarov využívame úlohy z praktického života, dosadzovanie do vzorcov, používame tabuľky a kalkulačky.

Vzdelávacia oblasť: Matematika a práca s informáciami

Informatika

Hodinová dotácia učebného predmetu

Informatika	8. ročník
ŠVP	1
Voliteľné hodiny	0
ŠkVP	1

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Hlavnou úlohou vyučovacieho predmetu je rozvíjať myslenie a komunikáciu žiakov inou, špecifickou formou. Vede ich k presnému vyjadrovaniu myšlienok, postupov a ich zaznamenananiu vo formálnych zápisoch, ktoré slúžia ako všeobecný prostriedok komunikácie.

Cieľom informatiky je viesť žiakov k pochopeniu základných pojmov, postupov a techník používaných pri práci s údajmi a toku informácií v počítačových systémoch.

Cieľom vyučovacieho predmetu je zoznámiť sa s počítačom a možnosťami jeho využitia v každodennom živote. Získať základné zručnosti v používaní počítača primerane individuálnym schopnostiam žiaka s AU alebo PVP s MP.

Obsah vyučovacieho predmetu informatika je rozdelený do 5 tematických okruhov:

Informácie okolo nás - žiaci sa učia pracovať so základnými počítačovými aplikáciami, aby vedeli základné postupy pri práci s textom a jednoduchou prezentáciou, získali prvé zručnosti pri kreslení v grafickom prostredí, porozumeli nahrávaniu a prehrávaniu zvukov a videí.

Komunikácia prostredníctvom IKT – sa venuje využitiu nástrojov internetu na komunikáciu, na vlastné učenie sa. Žiaci by sa mali naučiť pracovať s elektronickou poštou, mali by pochopiť spôsob a mechanizmy vyhľadávania informácií na internete, uvedomovať si bezpečnostné riziká pri práci s internetom.

Postupy, riešenie problémov – žiaci sa zoznámia so špecifickými postupmi riešenia problémov prostredníctvom IKT. Zoznámia sa s pojmami ako program, programovanie.

Princípy fungovania IKT – sa venuje popisu a pochopeniu mechanizmov informačných a komunikačných technológií. Žiaci by sa mali zoznámiť s možnosťami vstupných a výstupných zariadení, so získavaním základných zručností pri práci so súbormi a priečkami.

Informačná spoločnosť – tematický okruh sa zaoberá s etickými, morálnymi a spoločenskými aspektmi informatiky. Žiaci by sa mali oboznámiť s ukázkami využitia IKT v bežnom živote, pochopiť, že používanie IKT si vyžaduje kritický a zvažujúci postoj k dostupným informáciám, viesť k zodpovednému používaniu interaktívnych médií – rozumieť rizikám, ktoré sa tu nachádzajú.

Obsah vzdelávania vyučovacieho predmetu informatika nie je rozdelený do troch úrovní - najľahšia, stredná a najnáročnejšia - ako je to pri iných vyučovacích predmetoch. Predpokladá sa, že žiaci AU alebo PVP s MP na porovnateľnej mentálnej úrovni môžu disponovať diametrálne rozličnými schopnosťami a zručnosťami v tejto oblasti. Vyučujúci informatiky pri vypracovávaní IVP musí vychádzať z aktuálnych schopností a zručností každého žiaka v tejto oblasti, a podľa toho so žiakom individuálne postupovať.

8. ROČNÍK

CIELE

- Zapnúť a vypnúť počítač s pomocou/samostatne,
- pracovať s myšou s pomocou/samostatne,
- pracovať s klávesnicou s pomocou/samostatne,
- za pomoci učiteľa skenovať,
- správnym spôsobom uchopiť a spustiť CD, DVD s pomocou/samostatne,
- minimalizovať a maximalizovať pracovné okno s pomocou/samostatne,

- zatvoriť pracovné okno s pomocou/samostatne,
- pracovať s jednoduchými hrami ovládateľnými myšou a klávesnicou s pomocou/samostatne,
- chápať rozdiel medzi ťahaním a klikaním myšou,
- chápať rozdiel medzi dvojklikom a jedným kliknutím,
- chápať rozdiel medzi stláčaním pravého a ľavého tlačidla,
- spustiť CD, DVD cez tento počítač s pomocou/samostatne,
- digitálnym fotoaparátom odfotiť spolužiaka a fotku uložiť za pomoci učiteľa do priečinku,
- používať jednoduché zásady písania e-mailov,
- e-maily posilať a prijívať s pomocou/samostatne,
- rozpoznať vhodné webové stránky pre deti – vzdelávacie, zábavné, náučné,
- oboznámiť žiakov s negatívnym vplyvom stránok propagujúcich násilie a s erotickým zameraním,
- spustiť hru z internetu s pomocou/samostatne,
- napísať, prepísať jednoduchý text s pomocou/samostatne,
- text uložiť a otvoriť s pomocou/samostatne,
- upravovať text – kopírovanie, mazanie s pomocou/samostatne,
- správne písanie klávesnicou – medzera, malé/veľké písmená, interpunkčné znamienka s pomocou/samostatne,
- získať základy algoritmickeho myslenia – príkazy v priamom režime,
- pracovať so slúchadlami – zapojenie, hlasitosť s pomocou/samostatne,
- ovládať zásady správneho sedenia pri počítači.

OBSAH

Informácie okolo nás

Počítačová zostava

Opakovanie zamerané na základné časti, z ktorých sa skladá počítačová zostava (PC, monitor, klávesnica, myš).

Ovládanie klávesnice, myši.

Textový dokument, čísla a znaky, slová, vety, jednoduché formátovanie, textové efekty

Práca s textovým editorom, vytváranie jednoduchého textu, mazanie, ukladanie dokumentu. Ukladanie rôznych informácií do súborov (text).

Jednoduché nástroje na úpravu textových dokumentov (zmena veľkosti písma, hrúbka). Dodržiavanie základných zásad písania textu.

Počítačové didaktické hry.

Komunikácia prostredníctvom IKT

E-mail, poštový program, e-mailová adresa, adresár

Utvrdenie pojmov – e-mail, e-mailová adresa.

Správne posielanie a prijímanie jednoduchých listov (rodičom, kamarátom, spolužiakom).

Bezpečné a etické správanie v e-mailovej komunikácii (ochrana osobných údajov). E-mailové adresy rodičov a kamarátov (zistenie adresy, využitie adresára),

www, webový prehliadač, webová stránka, odkaz, vyhľadávanie na webe Utvrdenie pojmov – www, webový prehliadač, webová stránka.

Bezpečnosť, zásady správania sa v prostredí internetu.

Webové stránky pre deti (rozprávky, obrázky), on-line hry.

Postupy, riešenie problémov

Detský programovací jazyk, elementárne príkazy, robotická

stavebnica Skladanie podľa stavebnice.

Riešenie jednoduchých algoritmov v detskom programovacom prostredí (kreslenie obrázkov).

Princípy fungovania IKT

Oboznámenie sa s pojmami myš, klávesnica,

Funkcie vybraných klávesov.

Tlačiareň

Funkcia tlačiarne. Práca s tlačiarňou. Tlačenie textov.

CD, digitálny fotoaparát

Spúšťanie hry a hudby z CD, ovládanie jednoduchých hier.

Základy ovládania digitálneho fotoaparátu, presun fotografie z fotoaparátu do počítača.

Ukladanie informácií, súbor

Uloženie informácií do súboru, otvorenie.

Informačná spoločnosť

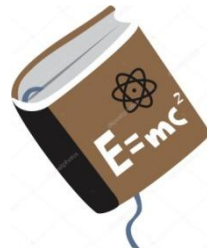
Informačné technológie v škole

Edukačné programy, komunikácia. - objavovanie a využívanie rôznych typov edukačných programov pre rôzne predmety.

Voľný čas a IKT

Počítačové hry, hudba, filmy.

Vzdelávacia oblasť: Človek a príroda

Fyzika

Hodinová dotácia učebného predmetu

Fyzika	8. ročník
ŠVP	1
Voliteľné hodiny	0
ŠkVP	1

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet fyzika pre 7. až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) nadväzuje na poznatky o prírode, ktoré žiaci získali vo vyučovacom predmete

vlastiveda v 4. až 6. ročníku.

Obsah vyučovacieho predmetu fyzika je zameraný na to, aby žiaci pozorovali a aj porozumeli základným fyzikálnym javom v ich bezprostrednom okolí.

V 3. úrovni si žiaci s AU alebo PVP s MP majú osvojiť vybrané metódy práce a súbor zručností, ako je pozorovanie a meranie vybraných fyzikálnych veličín, dokázali opísať pozorované a aj pracovať so získanými údajmi, napr. zapísať namerané hodnoty do tabuľky, realizovať nenáročné pokusy a podobne.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Rozlišovať telesá a látky,
- rozlišovať pevné (tuhé), kvapalné a plynné látky na základe ich rozdielnych vlastností,
- demonštrovať jednoduchým spôsobom premeny skupenstva,
- porozumieť kolobehu vody v prírode,
- poznať využitie elektrickej energie.

OBSAH

Vlastnosti látok a telies

Rozlišovanie (intuitívne) telies a látok.

Telesá (veci okolo nás) – kniha, mačka, PC a iné. Látky – drevo, sklo, papier a iné.

Vlastnosti telies – (napr. pomaranč – guľatý, veľký/malý, sladký). Porovnávanie.

Telesá sú z rôznych látok – drevo, papier, sklo a iné.

Látky: pevné (drevo, sklo, papier,...)

kvapalné (voda, čaj, ...)

plynné (vzduch)

Premeny skupenstva látok

Premena vody na paru

Vyparovanie, podmienky vyparovania. Var vody. Pozorovanie.

Skvapalňovanie (kondenzácia) , topenie a tuhnutie

Podmienky skvapalňovania.

Vznik rosy a dažďa. Kolobeh vody v prírode.

Premena ľadu na vodu a vody na ľad. Pozorovanie.

Praktická dlhodobá úloha

Pozorovanie zmien počasia počas všetkých ročných období. Záznam pozorovania zmien počasia (kreslenie) vo vopred určených intervaloch.

Elektrická energia

Využitie elektrickej energie v domácnosti, v doprave, osvetlenie miest. Šetrenie elektrickou energiou.

Využitie elektrospotrebičov v domácnosti, bezpečné zaobchádzanie pri ich používaní. Možnosti vzniku požiaru. Predchádzanie požiaru v byte, v škole, privolanie požiarnikov.

8. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Rozlišovať tuhé, kvapalné a plynné telesá na základe ich rozdielnych vlastností,
- odmerať dĺžku telesa,
- odmerať hmotnosť telesa,
- poznať využitie elektrickej energie.

OBSAH

Vlastnosti látok a telies

Opakovanie a utvrdenie vedomostí o látkach a telesách z predchádzajúceho ročníka Zloženie telies z rozličných látok - drevo, papier, sklo a iné.

V prírode sa vyskytujú tri skupiny látok: pevné, kvapalné, plynné.

Pevné látky (majú stály objem, tvar).

Kvapalné látky (majú stály objem, nestály tvar).

Plynné látky (nemajú stály objem ani tvar).

Porovnávanie a meranie

Dĺžka - jednotky dĺžky: cm. Praktické meranie.

Hmotnosť - jednotky hmotnosti: kg. Praktické váženie.

Teplota - jednotka teploty - °C, bod varu, bod mrazu. Pozorovanie.

Meranie teploty – teplomer.

Čas - pohyby Zeme a s nimi súvisiace javy. Dĺžka dňa a noci.

Striedanie ročných období.

Elektrická energia

Elektrárne. Využitie elektrickej energie v priemysle, poľnohospodárstve, doprave, v domácnosti. Šetrenie elektrickou energiou.

Elektrospotrebiče, k čomu slúžia, ako sa s nimi zaobchádza. Bezpečnosť pri ich používaní. Možnosti vzniku požiaru. Predchádzanie požiaru, privolanie požiarnikov.

8. ROČNÍK – 3. úroveň

Pohyb a sila

CIELE

- Opísať príčinu pádu telies k zemi,
- opísať stav pokoja a pohybu telies,
- zmerať silu silomerom.

OBSAH

Pokoj a pohyb telies. Sila.

Pohybové účinky sily.

Gravitačná sila.

Silomer, meranie sily, jednotka sily 1 N.

Otáčavé účinky sily.

Páka.

Pevná kladka.

Deformačné účinky sily. Tlak. Trenie.

Formy energie

CIELE

- Vysvetliť na konkrétnych príkladoch polohovú a pohybovú energiu telesa a opísať vzájomnú premenu mechanickej energie,
- porovnať zdroje svetla - Slnko a žiarovku,
- opísať na jednoduchom príklade vznik zvuku a jeho vlastnosti.

OBSAH

Mechanická energia

Práca, jej fyzikálny význam.

Polohová energia a pohybová energia telesa.

Vzájomná premena polohovej a pohybovej energie.

Tepló

Odovzdávanie tepla z teplejšieho telesa na chladnejšie.

Tepló, teplota.

Vzťah medzi látkou a prijatým teplom. Vodiče a nevodiče tepla.

Prenosná chladnička.

Svetlo

Zdroj svetla - Slnko a žiarovka.

Svetelný lúč. Priamočiare šírenie svetla. (Zatmenie Slnka a Mesiaca). Odraz svetla, zrkadlo. Lom svetla. Šošovky. Okuliare.

Rozklad svetla, dúha.

Tepló a svetlo.

Zvuk

Zdroje zvuku.

Fyziológia zvukového vnemu.

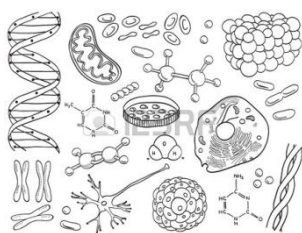
Šírenie zvuku.

Hluk a jeho škodlivé účinky na ľudský organizmus.

Prehľad základných pojmov a zručností

Tematické celky	Základné pojmy	Základné zručnosti
Vlastnosti látok	vlastnosť hmotnosť dĺžka objem	merať hmotnosť merať dĺžku merať objem
Teplota. Premeny skupenstva látok	teplota var topenie, tuhnutie skvapalňovanie	merať teplotu merať čas pracovať v tíme urobiť jednoduchý experiment na dôkaz vlastností látok
Pohyb a sila	pokoj, pohyb sila, gravitačná sila jednoduché stroje účinky sily trenie	merať silu zhotoviť model jednoduchého stroja, dokázať experimentom existenciu trenia
Formy energie Mechanická energia Teplo Svetlo svetelný lúč Zvuk	polohová a pohyb. energia práca tepelná energia priamočiareho odraz a lom svetla rozklad svetla zvuk ako energia	urobiť jednoduchý dôkaz premeny energie a dôkaz šírenia svetla
Formy energie Magnetické a elektrické javy Elektrická energia	magn. vlastnosti látok elektrizovanie telies elektrický obvod vodič a nevodič elektrický prúd elektrické napätie zdroj elektrického napätia	vedieť pracovať s kompasom, urobiť záznam nameraných hodnôt, do tabuľky, zapojiť Jednoduchý elektrický obvod
Energia v prírode a v technike	zákon zachovania energie	vedieť zdôvodniť nutnosť šetrenia Energie

Vzdelávacia oblasť: Človek a príroda

Biológia

Hodinová dotácia učebného predmetu

Biológia	8. ročník
ŠVP	1
Voliteľné hodiny	0
ŠkVP	1

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet biológia pre 7. až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) nadväzuje na poznatky o prírode, ktoré žiaci získali vo vyučovacom predmete vlastiveda v 4. až 6. ročníku.

Žiaci získavajú základné poznatky o živej a neživej prírode. Oboznamujú sa so základnou stavbou tela a spôsobom života živočíchov, rastlín a iných organizmov, s podmienkami ich zdravého vývinu a s ochranou a tvorbou životného prostredia.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Poznávať prírodu v priamom kontakte,
- prehĺbiť základné poznatky o živej a neživej prírode,
- aktívna ochrana prírody.

OBSAH

Poznávanie prírody

Pozorovanie zmien v prírode podľa ročných období.

Triedenie prírody na živú a neživú.

Význam neživej a živej prírody pre človeka, jej využitie.

Neživá príroda

Pôda - zem.

Horniny - kameň.

Drevo.

Živá príroda

Človek

Spoznávanie vlastného tela dotykom 12 a viacerých častí tela na sebe a na iných.

Ochrana zdravia pred chorobou a úrazom. Živočíchy

Domáce zvieratá – poznať ďalšie druhy, význam, využitie. Voľne žijúce zvieratá – význam, využitie.

Rastliny

Byliny a dreviny.

Význam bylín a drevín pre človeka a živočíchy, využitie.

8. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Poznať základnú stavbu a funkciu ľudského organizmu,
- poznať a dodržiavať základné hygienické pravidlá,
- prehĺbiť poznatky o starostlivosti o zdravie,
- poznať niektoré rastliny a zvieratá miestnej oblasti.

OBSAH

Zo živej prírody

Človek

Človek ako súčasť živej prírody.

Spoločné a odlišné znaky človeka od ostatných živočíchov.

Hlavné vonkajšie časti ľudského tela a vnútorné ústroje, najznámejšie z nich v súvislosti s ich funkciou.

Určovanie jednotlivých častí tela a polohy vnútorných orgánov.

Hlavné hygienické zásady, predchádzanie chorobám.

Rastliny

Ihličnaté a listnaté stromy a kry.

Byliny - liečivé byliny.

Kvetiny.

Časti rastlinného tela: koreň, stonka, list, kvety, plod.

Ovocie, zelenina - zber úrody a jej spracovanie.

Živočíchy

Chov dobytky: krava, ovca, kôň, prasa a iné.

Chov hydiny: kura domáca, hus, kačica.

Starostlivosť o domáce zvieratá. Užitočnosť domácich zvierat pre človeka.
Ochrana živočíchov.

Voda a vzduch

Význam vody pre život rastlín, živočíchov a človeka.

Výskyt vody v prírode. Obeh vody v prírode.

Význam vzduchu pre život rastlín, živočíchov a človeka.

Ochrana ovzdušia pred znečisťovaním.

8. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Získať základné poznatky o stavbe a činnosti jednotlivých sústav ľudského tela,
- vedieť ako predchádzať nákazlivým chorobám a ich prenosu,
- vytvoriť pozitívny vzťah k životnému prostrediu,
- poznať škodlivosť fajčenia, požívania alkoholu a iných toxických látok.

OBSAH

Človek ako súčasť živej prírody

Spoločné a odlišné znaky človeka od ostatných živočíchov. Pôvod a vývoj človeka.

Vplyv alkoholu a fajčenia na nervovú činnosť.

Zásady prvej pomoci pri úrazoch chrbtice.

Význam odpočinku, najmä spánku na nervovú sústavu.

Rozmnožovanie, vývoj jedinca

Pohlavné orgány - stavba a činnosť.

Oplodnenie. Vývin zárodka.

Pôrod - starostlivosť o novorodenca.

Faktory, ktoré môžu ovplyvniť vývoj plodu - fajčenie, alkohol, lieky, žiarenie. Dospievanie. Prehľad hlavných období ľudského života.

Sexuálna výchova

Pohlavný život.

Antikoncepčia. Interrupcia a jej následky.

Promiskuita. AIDS a iné pohlavné choroby, prevencia.

Prenášači a pôvodcovia rozličných ochorení

Mucha domáca, voš detská, blcha ľudská, svrabovec kožný, šváb obyčajný, ploštica posteľná.
Ochrana pred nimi.

Účinky rastlín na ľudský organizmus

Liečivé rastliny - chránené rastliny v najbližšom okolí a ich využitie v ľudovom liečiteľstve, napr. lipový kvet, baza čierna, žihľava dvojdomá, rumanček kamilkový, repík lekársky.

Jedovaté a zdraviu škodlivé rastliny, napr. snežienka jarná, lykovec jedovatý, konvalinka voňavá, vranie oko, bolehlav škvrnitý.

PROCES

Učivo biológie v 8. ročníku je veľmi náročné, pretože žiak s AU alebo PVP s MP nie je schopný vo všeobecnosti nazerať na človeka ako na zložitú bytosť (psychická, duševná a fyzická stránka človeka).

Učiteľ sa musí v prvom rade usilovať o to, aby žiak nadobudol čo najviac poznatkov o sebe samom, a podľa toho určiť rozsah a hĺbku poskytovaných poznatkov.

Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť

Dejepis

Hodinová dotácia učebného predmetu

Dejepis	8. ročník
ŠVP	1
Voliteľné hodiny	0
ŠkVP	1

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Dejepis pre 7. až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) nadväzuje na poznatky o spoločnosti, ktoré žiaci získali vo vyučovacom predmete vlastiveda v 4. až 6. ročníku.

Hlavnou úlohou dejepisu je vytvoriť u žiakov AU alebo PVP s MP elementárne historické predstavy, predovšetkým na základe obrazového vnímania.

Cieľom vyučovacieho predmetu dejepis je, aby žiaci podľa svojich schopností a možností získali „historické“ skúsenosti a poznatky z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy.

Žiakov vedieme k tomu, aby mali v úcte svoj vlastný národ, úctu k iným národom a etnikám, rešpektovali historické, kultúrne a iné odlišnosti ľudí a spoločností.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Vytvárať u žiakov elementárne historické predstavy na základe obrazového vnímania,
- rozlišovať minulosť a prítomnosť,
- priblížiť život ľudí v dávnej minulosti.

OBSAH

Od blízkeho k vzdialenému

Priestor a čas

Prírodný a historický čas.

Meniny, narodeniny, letopočet, sviatky.

Fotografie – obrazová spomienka, rodinný album. „Rodostrom“ najbližšej rodiny.

Pamiatky v priestore a čase

Pomník, pamätník – žiaci poznajú historickú udalosť, osobnosť, ktorú pripomína navštívený pomník, pamätník, pamätnú tabuľu v mieste kde žiaci žijú.

Návšteva miestneho cintorína.

Legendy, mýty, povesti, náboženstvo

Povesti, legendy a príbehy z minulosti svojho regiónu. Návšteva sakrálnych objektov v mieste bydliska. Príbehy svätých spätých s regiónom.

Od lovca k roľníkovi a remeselníkovi

Spôsob života a obživy pravekých zberačov, lovcov, roľníkov.

Pracovné nástroje, odev, zbrane pravekých ľudí.

8. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Vytvárať u žiakov elementárne historické predstavy na základe obrazového vnímania,
- rozlišovať minulosť a prítomnosť,
- priblížiť život ľudí v dávnej minulosti.

OBSAH

Od blízkeho k vzdialenému

Priestor a čas

Prírodný a historický čas.

Meniny, narodeniny, letopočet, sviatky.

Fotografie – obrazová spomienka, rodinný album.
„Rodostrom“ najbližšej rodiny.

Pamiatky v priestore a čase

Pomník, pamätník – žiaci poznajú historickú udalosť, osobnosť, ktorú pripomína pomník, pamätník, pamätná tabuľa v mieste kde žijú.
Návšteva múzea.

Minulosť našej školy Školská kronika.

Legends, mýty, povesti, náboženstvo

Povesti, legendy a príbehy z minulosti svojho regiónu.
Návšteva sakrálnych objektov v mieste bydliska.
Príbehy svätých spätých s daným regiónom.

Človek v premenách priestoru a času

Od lovca k roľníkovi a remeselníkovi.
Spôsob života a obživy. Bydlisko.
Odev, pracovné nástroje, zbrane.

8. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Utvárať elementárne historické predstavy na základe obrazového vnímania,
- poznať najdôležitejšie obdobia našich národných dejín.

OBSAH

Prvá svetová vojna

Príčiny I. svetovej vojny, priebeh a dôsledky.

Slovensko v rokoch 1914 - 1918

Slovensko v čase I. svetovej vojny: slovenský a český domáci a zahraničný odboj (M. R. Štefánik, T. G. Masaryk, A. Hlinka, E. Beneš).

Vznik ČSR 28.10.1918.

Slovensko v Československej republike v r. 1918 - 1938

Postavenie Slovenska a Slovákov v ČSR.

Vývoj hospodárskej situácie v ČSR. Hospodárska kríza, vyst'ahovalectvo.

Mníchovská dohoda a jej dôsledky pre ČSR.

Druhá svetová vojna v r. 1939 - 1945

Druhá svetová vojna: príčiny, priebeh, dôsledky.

Život v okupovanej Európe. Holokaust.

Činnosť vodcov: Hitler, Stalin, Churchil, Roosevelt.

Domáci a zahraničný protifašistický odboj. Vplyv vojny na život občanov.

Slovenské národné povstanie.

Obnovenie ČSR.

Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť

Geografia

Hodinová dotácia učebného predmetu

Geografia	8. ročník
ŠVP	1
Voliteľné hodiny	0
ŠkVP	1

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet geografia pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) v 7. až 9. ročníku nadväzuje na poznatky zo spoločenskovednej oblasti, ktoré získali žiaci vo vyučovanom predmete vlastiveda v 4. až 6. ročníku.

Žiaci prostredníctvom vyučovacieho predmetu geografia získavajú základné poznatky o svojej vlasti a o svete.

V geografii žiaci postupujú od prostredia, miestnej krajiny v ktorej žijú, k poznaniu Slovenskej republiky, jej postavenia v Európe, k základným informáciám o Európe a o svete.

Dôležitou súčasťou vyučovania geografie je práca s rôznymi druhmi máp. Práca s mapou nie je len prostriedkom, ale aj cieľom vyučovania, aby žiaci boli schopní orientovať sa podľa mapy aj v praktickom živote.

V rámci obsahu geografie žiaci získavajú aj poznatky o základoch ochrany a tvorby životného prostredia.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Poznávať miestnu krajinu,
- orientovať sa v miestnej oblasti,
- vedieť najdôležitejšie údaje o obci, v ktorej žiak žije,
- vedieť čo je to mapa.

OBSAH

Orientácia na mape a v miestnej krajine

Orientácia v obci – poznať názvy ulíc, ktoré sú dôležité pre žiaka, križovatky, orientačných tabúl.

Dopravné značky súvisiace s cestnou premávkou - pre chodcov a cyklistov.

Správanie sa chodcov na ceste, pravidlá cestnej premávky pre cyklistov.

Poznávanie dominantných prvkov obce, pamätihodnosti, významné objekty.

Inštitúcie a zariadenia – obchody, služby, správne inštitúcie, zdravotnícke zariadenia, stanica polície, požiarny útvar, kultúrne a športové zariadenia a iné.

Charakteristika miestnej krajiny na základe pozorovania. Vychádzky do bezprostredného okolia obce.

Jednoduchý opis krajiny – nížina, vrchovina, pohorie, rieka.

Krajina – mestská/vidiecka; zalesnená/nezalesnená; poľnohospodárska/priemyselná.

Mapa – zmenšené zobrazenie geografickej reality.

Chránené krajinné oblasti regiónu.

Dopravné spojenia miestnej obce s najbližším okolím.

8. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Poznávať miestnu krajinu,
- vedieť najdôležitejšie údaje o mieste bydliska,
- poznávať svoju vlasť,
- začať pracovať s mapou s pomocou učiteľa.

OBSAH

Zem a jej zobrazenie

Glóbus – zobrazenie Zeme. Základné pohyby Zeme.

Orientácia na mape a v miestnej krajine

Mapa – farby na mape, značky, orientácia na mape miestnej krajiny.

Určovanie hlavných svetových strán.

Mapa Slovenskej republiky - poloha, hranice štátu.

Naše mesto, obec na mape, poloha vzhľadom k hlavnému mestu. Košice a iné väčšie, známe mestá na mape.

Slovenská republika

Historické pamiatky a kultúrne dominanty v Bratislave, v Košiciach a iných mestách. Doprava v SR – letecká, železničná, lodná.

Priemysel – podľa regiónu.

8. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Získať základné poznatky o svete,
- orientovať sa na mape,
- získať poznatky o ochrane a tvorbe životného prostredia.

OBSAH

Zem a jej znázornenie na mape

Druhy máp. Glóbus. Poludníky a rovnobežky.

Podnebné pásma Zeme.

Svetadiely a oceány.

Svetadiely

Afrika

Poloha, rozloha, povrch.

Podnebie, vodstvo.

Rastlinstvo, živočíšstvo.

Obyvateľstvo.

Hospodárstvo, štáty.

Ázia

Poloha, rozloha, povrch.

Podnebie, vodstvo.

Rastlinstvo, živočíšstvo.

Obyvateľstvo.

Štáty južnej Ázie.

Štáty východnej Ázie.

Amerika

Poloha, rozloha, povrch, vodstvo.

Podnebie, rastlinstvo, živočíšstvo.

Obyvateľstvo.

Štáty severnej Ameriky.

Štáty strednej a južnej Ameriky.

Austrália

Poloha, rozloha, povrch, vodstvo, podnebie, rastlinstvo, živočíšstvo.

Obyvateľstvo.

Antarktída

Poloha, podnebie, rastlinstvo, živočíšstvo, obyvatelia.

Oceány

Tichý oceán a Oceánia.

Atlantický a Severný ľadový oceán. Indický oceán.

Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť

Občianska náuka

Hodinová dotácia učebného predmetu

Občianska náuka	8. ročník
ŠVP	1
Voliteľné hodiny	0
ŠkVP	1

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovacia predmet občianska náuka pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) v 7. až 9. ročníku nadväzuje na poznatky o spoločnosti, ktoré žiaci získali vo vyučovacom predmete vlastiveda v 4. až 6. ročníku.

Ciele a obsah občianskej náuky je zameraný na oboznámenie sa žiakov so zásadami a normami vzťahov v rodine, v škole a spoločnosti vôbec.

Žiak sa má oboznámiť so základnými občianskymi právami a povinnosťami, chápať ich význam, svoje práva ale aj povinnosti, v rámci svojich osobných možností a schopností. Žiaci sa oboznámia v rámci vyučovacieho predmetu občianska náuka s hlavnými znakmi nášho štátneho zriadenia, ako i so všeludskými problémami, ktoré sa bytostne dotýkajú mladej generácie.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Vedieť osobné údaje,
- orientovať sa v priestore,
- porozumieť časovým údajom a vzťahom,
- orientovať sa v bežných životných situáciách.

OBSAH

Základná orientácia

Základné údaje o sebe: meno, priezvisko, vek, bydlisko, adresa.

Mená rodičov, zamestnanie, vek dátum narodenia.

Orientácia v čase – názvy mesiacov, skladba roka – mesiace, týždne, dni.

Orientácia v priestore, zvládnutie pokynov: von, dnu, hore, dolu, pred, za.

Samostatná návšteva jednotlivých miestností v známej budove.

Spoznávanie najbližšieho okolia školy.

Orientácia v bežných životných situáciách

Verejná doprava – cestovanie v dopravnom prostriedku na dlhšiu vzdialenosť, zakúpenie cestovného lístka s pomocou.

Vedieť využiť informačné služby s pomocou – vlak, autobus.

Telefonovanie s pomocou, vedieť čísla: 150, 155, 158.

Pošta – samostatná orientácia, resp. s pomocou v priestoroch budovy.

Obchod – zvládnutie s pomocou jednoduchého nákupu, platenie nákupu s pomocou.

Využívanie ďalších služieb s pomocou – oprava obuvi, čistiareň a iné, podľa možností obce.

Objednanie jedla a pitia s minimálnou pomocou.

Oboznámenie sa s bytovacími zariadeniami podľa možností miestnej oblasti.

Privolanie (aj telefonicky) lekárskej služby, návšteva zdravotného strediska, lekára a lekárne spojené s drobným nákupom, napr. obväzu, rýchloobväzu s pomocou.

Samostatne ošetriť drobné poranenie.

Vyjadriť, opísať bolesť, zdravotný problém, vedieť odmerať telesnú teplotu.

8. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Orientovať sa v čase a priestore,
- orientovať sa v miestnej oblasti,
- poznať hlavné zásady pravidiel cestnej premávky,

- osvojiť si zásady správnej životosprávy,
- získať základné poznatky o živote v spoločnosti.

OBSAH

Rodina, škola a obec

Príbuzenské vzťahy. Chápanie rozdielu medzi príbuzenskými vzťahmi a inými, napr. vzťah učiteľ-žiak.

Zamestnanie rodičov.

Úloha rodiny a školy, vzťahy medzi spolužiakmi, učiteľom. Škola – orientácia v širšom okolí školy.

Obec – doprava, najbližšie veľké mesto, potok, rieka, vrch, atď.

Verejné zariadenia a úrady obce: miestny úrad, pošta, zdravotné stredisko, lekáreň, policajná stanica, hasičská stanica, kultúrny dom, atď., podľa miestnych podmienok.

Názvy ulíc, námestí, pamätihodností obce.

Významné závody v miestnej oblasti.

Vychádzky do okolia školy a obce.

Orientácia v čase a priestore

Ročné obdobia a ich charakteristické znaky.

Určovanie času na hodinách.

Opakovanie pojmov: včera, dnes, zajtra, ráno, večer, budúci rok, minulý rok.

Dni v týždni, mesiace v roku, dátum.

Dátum a miesto svojho narodenia.

Určenie miesta vzhľadom na určitý objekt, napr. školy.

Doprava, pravidlá cestnej premávky

Dopravné prostriedky.

Nákladná a osobná doprava.

Cestovanie vlakom – železničná stanica, osobný vlak, nákladný vlak, cestovné lístky.

Cestovanie autom.

Letecká doprava – osobná, nákladná, letisko.

Lodná doprava – osobná, nákladná, riečna,

Cestovanie dopravnými prostriedkami podľa miestnych podmienok. Správanie sa v dopravných prostriedkoch.

Pravidlá cestnej premávky pre chodcov.

Dopravné značky určené pre chodcov, signalizačné zariadenia riadiace dopravu.

Starostlivosť o zdravie

Správna životospráva, spánok, odpočinok.

Nebezpečenstvo predávkovania liekmi.

Škodlivosť omamných látok, vrátane fajčenia a konzumovania alkoholických nápojov

Ošetrovanie chorého člena rodiny.

Návšteva polikliniky, nemocnice, lekárne.

História a spoločnosť

Historické pamiatky v miestnom prostredí.

Štátne symboly – štátna vlajka, štátna hymna

Prezident Slovenskej republiky, jeho úloha v štáte.

8. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Poznať úlohy štátu,
- oboznámiť sa so sústavou štátnych orgánov a ich funkciou,
- pochopiť dôležitosť a zodpovedný prístup k priateľstvu, manželstvu a rodičovstvu.

OBSAH

Charakteristika štátneho zriadenia SR

Vznik, funkcia a úloha štátu.

Demokratické základy Slovenského štátu. Ústava – základný zákon štátu.

Vláda Slovenskej republiky – jej zloženie.

Prezident Slovenskej republiky – jeho postavenie a právomoc.

Národná rada Slovenskej republiky (NR SR) – je jediným ústavodarným a zákonodarným orgánom Slovenskej republiky. Poslanie NR SR.

Orgány miestnej samosprávy – miestne zastupiteľské zbory, ich voľba, zloženie a poslanie, výkonné orgány obce, mesta.

Priateľstvo, láska, manželstvo

Dospievanie – zmeny telesné a duševné, ich biologické a sociálne príčiny, problémy dospievania.

Priateľstvo – podstata priateľstva, vhodné a nevhodné priateľstvá. Vzťah medzi chlapcami a dievčatami.

Priateľstvo a láska – výber partnera, kritériá výberu. Zásady súladu v partnerských vzťahoch.

Manželstvo – predpoklady pre uzavretie manželstva a manželské spolužitie. Príčiny rozvodovosti, jej dôsledky a prevencia.

Rodičovstvo – zodpovedný prístup k nemu. Funkcie rodiny. Práva detí. Vyživovacia povinnosť rodičov voči deťom. Postavenie muža a ženy v rodine. Zodpovednosť rodičov za starostlivosť o deti a za ich správnu výchovu. Ako si predstavujeme svoj budúci život.

PROCES

V predmete občianska náuka odporúčame učiteľom, aby pristupovali k vymedzenému obsahu ako k otvorenému systému, t. j. učivo doplnili alebo redukovali.

Jednotlivé témy plnia funkciu námetov na jednotlivé hodiny. Učiteľ by mal zvoliť najmä také témy, ktoré podľa jeho názoru žiak s AU alebo PVP s MP zvládne, a využije aj v bežnom živote.

Vzdelávacia oblasť: Človek a hodnoty

Etická výchova

Hodinová dotácia učebného predmetu

Etická výchova	8. ročník
ŠVP	1
Voliteľné hodiny	0
ŠkVP	1

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Etická výchova predstavuje vyskúšaný a overený výchovný model, ucelený program, vedúci žiakov k pozitívnym hodnotám a k ich uplatneniu v živote.

Etická výchova pomáha žiakom rozvíjať svoju identitu, poznať svoje silné a slabé stránky, zároveň ich učiť pochopiť a akceptovať druhých, vytvárať pozitívne vzťahy a prevziať zodpovednosť za seba i za druhých. Vďaka týmto cieľom etická výchova účinne pripravuje žiakov na zmysluplný a produktívny život v rodine, na pracovisku i v spoločnosti.

Etická výchova sa neuspokojuje iba s podávaním informácií o morálnych zásadách, ale pomocou moderných interaktívnych výchovných metód pozitívne ovplyvňuje hodnotovú orientáciu žiaka, podporuje pochopenie a interiorizáciu, t. j. zvnútornenie mravných noriem a napomáha osvojenie si správania, ktoré je s nimi v súlade.

Cieľom etickej výchovy je v rámci možností nahradiť žiakom chýbajúce pozitívne skúsenosti, vrátiť im pocit dôvery v seba i okolie, pomáhať im nadobudnúť zdravé sebavedomie, učiť ich vychádzať s rovesníkmi, podporovať rozvoj pozitívnych osobnostných vlastností, oboznamovať a pomôcť zvnútorňovať prosociálne hodnoty a postoje.

8. ROČNÍK

CIELE

- Oboznámiť žiakov so základnými pojmami spojenými s voľbou životných cieľov, svetonázorom, náboženstvom, etickými hodnotami a normami,
- naučiť žiakov chápať základné etické problémy súvisiace s ekonomickými hodnotami, pravdou a dobrým menom,
- rešpektovať ľudí s inými názormi, zároveň však ostať sám sebou,
- formulovať svoje životné ciele,
- poznať základné mravné normy,
- vedieť zaujať správny postoj k otázkam súvisiacimi so sexualitou, manželstvom a rodinou.

OBSAH

Zdroje etického poznania ľudstva

Etika, mravné hodnoty a normy, svedomie.

Pozitívne vzory. Konkrétne príklady osobností, ktoré by mohli pozitívne ovplyvniť žiakov. Literatúra, náboženstvo, umenie a ľudová slovesnosť.

Život, telesné a duševné zdravie ako etická hodnota

Ochrana života a starostlivosť o zdravie ako etický problém. Základy duševnej hygieny.

Lekárska etika, eutanázia, génová manipulácia a iné.

Etické aspekty manželstva, rodinného a sexuálneho života

Sebaovládanie ako podmienka zdravého sexuálneho života.

Priateľstvo, zamilovanosť, známosť, láska, manželstvo. Plánované rodičovstvo, antikoncepcia, prirodzené metódy regulácie počatia, interrupcia a jej následky (psychické a fyzické).

Ekonomické hodnoty a etika

Vlastníctvo a peniaze ako prostriedok a ako cieľ.

Sporivosť, podnikavosť, umenie hospodáriť.

Svojpomoc, solidarita, pomoc sociálne slabším.

Poctivosť, ochrana spotrebiteľa.

Dobré meno a pravda ako etické hodnoty

Poznanie a pravda ako etické hodnoty. Pravda a lož. Tajomstvo.

Česť, dobré meno, ublíženie na cti.

Tvorivosť v medziľudských vzťahoch

Tvorivosť v zamestnaní a v povolani

Mravné aspekty národného uvedomenia a demokratického občianstva

Vzdelávacia oblasť: Človek a svet práce

Pracovné vyučovanie

Hodinová dotácia učebného predmetu

Pracovné vyučovanie	8. ročník
ŠVP	2
Voliteľné hodiny	1
ŠkVP	3

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vyučovací predmet pracovné vyučovanie má významnú úlohu vo vzdelávaní žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) a to z hľadiska: úspešného sociálneho začlenenia sa do spoločnosti, vytvárania sociálneho, pracovného a osobného uplatnenia sa, individuálneho rozvoja jeho osobnosti a z hľadiska vytvárania vzťahov k okolitému životu.

Pracovné vyučovanie je dôležitým faktorom pri vytváraní samoobslužných a hygienických návykov, pri vytváraní a rozvoji poznávacích procesov, motorických a pracovných zručností a návykov. Osvojovanie si rôznych pracovných zručností vo vyšších ročníkoch je dôležitým činiteľom predprofesionálnej prípravy.

Pracovné vyučovanie prispieva k uspokojovaniu osobných potrieb žiaka, k rozvoju jeho schopností, možností a zručností. V kooperácii s ostatnými predmetmi prispieva k rozvoju celej osobnosti žiaka, a tým sa stáva jeho život zmyslupnejším a nezávislejším.

Obsah predmetu pracovné vyučovanie sa realizuje v čo najväčšej miere v prirodzených podmienkach, v situáciách, v ktorých bude žiak danú činnosť v reálnom živote vykonávať.

Pri blokovom vyučovaní sa rozdeľuje vyučovacia jednotka na kratšie časové úseky, podľa schopností žiaka tak, aby bola dodržaná určená časová dotácia.

Obsah predmetu je členený na tri úrovne, v jednotlivých úrovniach na zložky. Toto rozdelenie vychádza zo schopnosti žiaka osvojiť si obsah daného učiva a zo schopnosti vedieť ho aplikovať v súčasnom i budúcom praktickom živote.

Zložky vyučovacieho predmetu pracovné vyučovanie

Samoobslužné činnosti – žiaci nadobúdajú zručnosti v starostlivosti o hygienu tela a zovňajšku, osvojujú si stravovacie návyky a pravidlá stolovania.

Práce v domácnosti – obsahom zložky je osvojovanie si základných pracovných návykov v domácnosti, zručností potrebných pri domácich prácach a udržiavanie poriadku. Súčasťou tejto zložky je aj šitie. Žiaci nadobúdajú zručnosti v základných technikách šitia a ručných prác. Súčasťou zložky práce v domácnosti sú aj práce v kuchyni. Žiaci si osvojujú základné

znalosti o potravinách, a ako udržiavať v kuchyni poriadok a hygienu. Vo vyšších ročníkoch nadobúdajú zručnosti pri príprave jednoduchých nápojov a jedál.

Súčasťou pracovného vyučovania v 1. úrovni je zložka **rozvoj jemnej a hrubej motoriky**. Cieľom tejto zložky je stimulácia motoriky, rozvoj koordinácie oko – ruka, zameriavanie pozornosti žiaka, rozlišovanie materiálov zmyslovým vnímaním, osvojenie si následnosti pracovných krokov činností.

Práce v dielni – žiaci si osvojujú schopnosť rozlišovať rozličné materiály, spoznávajú ich v praktickom živote, osvojujú si manuálne zručnosti s nimi a vytvárajú jednoduché výrobky.

Technické kreslenie – žiaci vo vyšších ročníkoch 3. úrovne sa prostredníctvom praktických činností učia zhotovovať technické náčrty a výkresy výrobkov.

Pestovateľské práce – žiaci 2. a 3. úrovne sa učia rozpoznávať rôzne druhy ovocia a zeleniny, nadobúdajú základné pestovateľské zručnosti, osvojujú si starostlivosť o izbové rastliny.

Pri realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu je potrebné individuálne pre každého žiaka citlivo zvážiť výber vhodných metód, foriem, didaktických prostriedkov a pomôcok, vhodnú formu motivácie, optimálnu náročnosť a čas potrebný na vykonanie úlohy, mieru členenia úlohy na jednoduchšie kroky, formu a mieru pomoci, vhodné učebné prostredie s optimálnym množstvom stimulov.

U žiakov s AU alebo PVP s MP býva častým problémom nedostatok motivácie, pozornosti a vytrvalosti. Preto treba pri vytváraní úlohy pre konkrétneho žiaka vedieť, čím sa dá motivovať (čo býva mnohokrát ťažké zistiť) a upútať jeho pozornosť. Zvyčajne na začiatok práce zaradíme ľahkú úlohu, ktorú žiak bezpečne zvládne a ktorá ho môže motivovať k ďalšej práci. Až potom zaradíme úlohu alebo činnosť, ktorú si má žiak osvojiť, poprípade utvrdiť. Na záver zaradíme úlohu alebo činnosť, ktorú má žiak rád. Nácvik jednotlivých činností nesmie byť samoučelným, snažíme sa o to, aby žiak osvojenú činnosť vedel využiť v praktickom živote, inak jej osvojenie nemá pre žiaka význam. Jednotlivé pracovné úlohy je potrebné rozdeliť podľa schopností žiaka na čiastkové úlohy, inak by si ju žiak pre jej náročnosť nemusel vedieť osvojiť.

Žiakovi je potrebné poskytovať primeranú pomoc, forma a miera závisí od schopností konkrétneho žiaka. Pri najslabších žiakoch môže ísť o úplnú fyzickú pomoc pedagógom. Ak si žiak osvojil určitú časť činnosti, pedagóg poskytuje len čiastočnú fyzickú pomoc. Pre iných žiakov môže byť postačujúcou pomocou slovný návod alebo predvedenie činnosti. Najmiernejšou pomocou je poskytnutie pomoci prostredníctvom pokynov. Pre niektorých žiakov môže byť dostatočnou pomocou už len samotná prítomnosť pedagóga. Je potrebné citlivo zvážiť, ktoré činnosti už má žiak osvojené, aby mu nebola poskytovaná väčšia pomoc ako žiak v skutočnosti potrebuje, čím by sa brzdil jeho ďalší rozvoj.

Pri vzdelávaní žiakov s autizmom je dôležité aj prostredie, v ktorom sa pracovný proces realizuje. Nesmie byť prestimulované, aby pozornosť žiaka bola sústredená na požadovaný úkon a nebola odvádzaná prostredím. Netreba zabúdať ani na neprimeranú citlivosť na senzorické podnety niektorých žiakov s AU alebo PVP s MP, najmä pri prácach v dielni. Je potrebné primerane upraviť pracovné prostredie a podmienky, aby zvýšená zmyslová vnímavosť nebola prekážkou pre ďalšie vzdelávanie žiaka. V niektorých prípadoch môže byť potrebná aj úprava pracovných nástrojov a prostriedkov.

Väčšina žiakov s AU alebo PVP s MP má problémy s vytrvalosťou, pozornosťou a s ochotou spolupracovať. To môže vyplývať aj z nedostatočnej časovej a priestorovej orientácie, z nezrozumiteľnosti obsahu a postupu požadovanej činnosti.

Štruktúrovanie a vizualizácia pomôže žiakovi zorientovať sa v pracovnom priestore a v čase, zorientovať sa v tom, kedy sa má daná úloha vykonávať. Žiak získa prehľad, kedy úloha začína, kedy končí, aká je následnosť postupu krokov pri vykonávaní danej úlohy a tak isto získa prehľad o tom, čo bude vykonávať po ukončení úlohy. Každá zadávaná pracovná úloha

musí byť jednoznačná, zrozumiteľná, aby žiak vedel čo má urobiť a ako má postupovať. Pri poskytovaní vizualizovanej pomoci je nutné citlivo zvážiť množstvo vizualizácie. Použitie vizuálnych prostriedkov musí byť veľmi flexibilné.

Tak ako je v živote každého človeka potrebné pociťovať úspech a spokojnosť, tak aj pre žiaka s autizmom je dôležité, aby pri vykonávaní pracovných činností bol úspešný. Preto pri zadávaní pracovných úloh postupujeme od najjednoduchších k zložitejším. Ak žiak pri práci urobí chybu, nehodnotíme to slovné, len ho opravíme a ukážeme mu, ako má správne postupovať.

Vzhľadom na to, že u mnohých žiakov s AU alebo PVP s MP je narušená schopnosť predvídať čo sa stane, je potrebné zaistiť bezpečnosť žiakov potrebnými opatreniami, a tiež nácvikom bezpečných pracovných návykov.

Pri výučbe pracovného vyučovania je neustále potrebné zohľadňovať aktuálnu dosiahnutú úroveň žiaka, aby osvojovanie si nových vedomostí, zručností a návykov bolo prirodzeným pokračovaním výučby. Nesmieme zabúdať na spoluprácu s rodičmi, aby všetko to, čo si žiak osvojil v školskom prostredí, vedel zužitkovať aj v reálnom živote.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Samostatnosť pri základných hygienických návykoch,
- samostatnosť pri základných samoobslužných zručnostiach,
- samostatnosť pri základných stravovacích návykoch,
- osvojiť si základné pracovné zručnosti,
- rozpoznať rôzne materiály a vedieť s nimi pracovať,
- vedieť pracovať s náradím v dielni.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Osobná hygiena: samostatné používanie hygienických potrieb, upevnenie hygienických návykov, dodržiavanie hygieny na WC.

Samostatné vyzliekanie a obliekanie odevu, kontrola úpravy odevu.

Samostatné obúvanie a vyzúvanie, viazanie šnúrok s pomocou.

Samostatné česanie.

Samostatné používanie príboru.

Rozvoj jemnej motoriky

Tvarovanie modelovacej hmoty podľa výberu žiakov.

Listovanie v knihe po jednom liste.

Založenie a zopnutie papierov do kruhovej väzby.

Odskrutkovanie a zaskrutkovanie matice do určitej vzdialenosti. Skladanie puzzle a jednoduchých skladačiek.

Navliekanie, ukladanie rôznych drobných predmetov (koráliky, guľôčky, prírodniny) podľa vzoru.

Práce v domácnosti

Primerané používanie predmetov každodenného života.

Odkladanie predmetov, odevu a obuvi na určené miesto, udržiavanie poriadku.

Ukladanie šiat.

Utieranie prachu.

Polievanie kvetov.

Vysávanie, zametanie a utieranie podlahy.

Údržba čistoty kúpeľne podľa pokynov.

Pranie a žehlenie jednoduchých vecí s pomocou.

Základy bezpečnosti v domácnosti.

Bezpečné používanie elektrických spotrebičov a potrebného náradia v kuchyni s pomocou. Samostatné prestieranie k stolovaniu.

Umývanie, utieranie a odkladanie riadu na určené miesto.

Príprava jednoduchých nápojov.

Príprava jednoduchých studených jedál.

Práce v dielni

Práca s papierom: strihanie, nalepovanie, zlepovanie, vytváranie koláže a pod.

Práca s textilom: strihanie, lepenie, šitie textilu a pod.

Navliekanie nite do stredne veľkej ihly, urobiť uzol na konci nite. Prišívanie gombíkov s veľkými dierkami, s pomocou.

Montážne a demontážne práce so skladačkami.

Vyfarbovanie a natieranie výrobkov.

Práca s osvojeným náradím v dielni s pomocou.

8. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Samostatne vykonávať osobnú hygienu a samoobsluhu,
- samostatne vykonávať základné pracovné činnosti v domácnosti,
- vedieť pracovať s papierom a textilom, poznať ich vlastnosti,
- nadobudnúť základné pracovné zručnosti potrebné pri práci s drevom,
- nadobudnúť základné pracovné zručnosti potrebné pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Precvičovanie a utvrdzovanie činností, aby bola dosiahnutá čo najväčšia automatizácia a samostatnosť pri vykonávaní samoobslužných činností.

Samostatné umývanie rúk, tváre, vlasov, sprchovanie, umývanie celého tela, čistenie zubov a nechtov.

Samostatné používanie WC, toaletného papiera, vreckovky, dámskej hygienickej vložky. Česanie, upravovanie a skontrolovanie vzhľadu v zrkadle.

Samostatné obliekanie a vyzliekanie, skladanie a ukladanie odevov a obuvi na určené miesto. Samostatné stolovanie.

Práce v domácnosti

Precvičovanie, utvrdzovanie činností, aby bola dosiahnutá čo najväčšia samostatnosť pri vykonávaní prác v domácnosti.

Samostatné odkladanie predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.

Utieranie prachu, umývanie podlahy, zametanie a vysávanie, vetranie.

Ustielenie posteľe.

Výmena posteľnej bielizne.

Umývanie WC, umývadla, vane a zrkadla a pod.

Samostatné pranie, sušenie a žehlenie jednoduchých vecí.

Prišívanie gombíka, patentky, háčika. Predný a zadný steh. Jednoduché opravy odevov. Základné obsluhovanie bežných domácich audio a video zariadení.

Nakupovanie s pomocou.

Telefonovanie s pomocou.

Ošetrovanie drobných poranení.

Dodržiavanie zásad bezpečnosti v domácnosti.

Precvičovanie, utvrdzovanie činností, aby bola dosiahnutá čo najväčšia samostatnosť pri vykonávaní prác v kuchyni.

Samostatné prestieranie k stolovaniu.

Samostatné odkladanie riadu po stolovaní.

Umývanie, utieranie a odkladanie riadu.

Uskladňovanie potravín.

Krájanie chleba nožom, na ručnom krájači.

Vedieť natierať chlieb, pečivo (maslo, džem, nátierka, paštéta, med, čokoláda...). Umývanie, čistenie, krájanie, ukladanie ovocia a zeleniny na tanier.

Príprava jednoduchých teplých a studených nápojov.

Používanie elektrickej varnej kanvice.

Používanie strúhadiel, mlynčekov, krájačov, otváračov, hriankovača a iných kuchynských nástrojov a spotrebičov.

Používanie sporáka na prípravu jednoduchých varených jedál.

Príprava jedál z vajčiek: vajčička na tvrdo a na mäkko, praženica, volské oko.

Príprava nátierok a jednoduchých šalátov.

Varenie jednoduchých polievok a jedál.

Dodržiavanie bezpečnosti a hygieny v kuchyni.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Zvyšovanie náročnosti učiva osvojeného v predošlom ročníku.

Prepichovanie predmetov a prírodnín, navliekanie na niť.

Samostatné zaväzovanie mašličky.

Kombinované práce s použitím rôznych materiálov a techník.

Práce s papierom

Zvyšovanie náročnosti učiva osvojeného v predošlom ročníku.

Rozlišovanie rozličných druhov papiera, lepenie, strihanie, rolovanie.

Vystrihovanie papiera podľa predkreslenej línie.

Obkresľovanie šablóny a vystrihovanie tvarov. Strihanie poskladaného papiera.

Balenie predmetov do papiera. Práce s textilom

Navliekanie nite do ihly, vedieť urobiť uzol na konci nite.

Prišívanie gombíka, patentky, háčika. Predný, zadný steh.

Vyšívanie: nácvik jednoduchých stehov.

Práce s drevom

Zvyšovanie zručnosti pri opracovávaní povrchu dreva brúsnyim papierom a pilníkom.
Zvyšovanie zručnosti pri zatĺkaní a vytáňovaní klincov.

Stĺkanie a zlepovanie rôznych materiálov.

Osvojenie si práce s vrtákom. Vrtání dier do dreva. Požívanie skrutkovača pri spájání dreva skrutkami. Pílenie dreva pílkou.

Natieranie dreva farbou a lakom.

Bezpečnosť pri práci s náradím.

Montážne a demontážne práce

Zvyšovanie náročnosti učiva osvojeného v predošlom ročníku.

Zostavovanie modelov z konštrukčných stavebníc.

Demontáž modelov.

Skladanie puzzle a mozaiky.

Pestovateľské práce

Starostlivosť o izbové rastliny.

Pripravovanie záhonov na sadenie.

Sadenie semien, cibúľ a priesad.

Hnojenie, pletie, polievanie a okopávanie záhonov.

Pestovanie kvetín a zeleniny.

Zber úrody. Zimné uskladňovanie úrody.

8. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Utvárať stereotyp pri základných hygienických návykoch, samoobslužných zručnostiach a pri stolovaní,
- vykonávať pracovné činnosti v domácnosti a pripravovať jednoduché jedlá,
- zdokonaľovať a rozširovať techniky šitia a ručných prác,
- rozlišovať rôzne materiály, poznať ich vlastnosti, rozširovať a prehľbovať si základné manuálne zručnosti pri práci s nimi,
- vedieť prakticky využiť vedomosti a zručnosti získané z technického kreslenia,
- rozvíjať schopnosť využívať voľný čas,
- osvojiť si základné vedomosti a pracovné zručnosti potrebné pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Upevňovanie vykonávania samoobslužných činností, osobnej hygieny a dodržiavania hygienických zásad. Intímna hygiena ženy.

Skontrolovanie a upravovanie vzhľadu.

Dodržiavanie čistoty pri stolovaní.

Práce v domácnosti

Opakovanie a upevňovanie už nadobudnutých zručností v domácich prácach.

Dodržiavanie poriadku a hygieny v domácnosti.

Ustielanie postele, výmena posteľnej bielizne. Samostatné pranie, sušenie a žehlenie jednoduchých vecí.

Pranie v pračke.

Starostlivosť o dojča: udržiavanie v čistote, prebaľovanie, kúpanie, kŕmenie, oboznámenie sa s detskou výbavičkou.

Starostlivosť o chorých: používanie teplomera, prikladanie obkladov a iné. Ošetrovanie drobných poranení.

Umývanie, čistenie, krájanie, ukladanie ovocia a zeleniny na tanier. Krájanie chleba nožom, na ručnom krájači.

Krájanie, natieranie chleba, príprava obložených chlebíčkov a chuťoviek.

Používanie strúhadíel, mlynčekov, krájačov, otváračov, hriankovača, varnej kanvice, sporáka a iných kuchynských nástrojov a spotrebičov.

Mixovanie a šľahanie jedál. Príprava nápojov.

Príprava jedál z vajíčok, zemiakov, ryže, cestovín a mäsa.

Príprava nátierok a šalátov.

Príprava nápojov, pokrmov pre dieťa v prvom a druhom roku.

Varenie teplých a studených jedál.

Príprava jedál podľa receptov.

Konzervovanie ovocia a zeleniny.

Dodržiavanie bezpečnosti a hygieny pri práci v kuchyni.

Šitie: prekresľovanie strihu na látku, vystrihnutie, šitie výrobku, žehlenie, štepanie látky. Ozdobné stehy: krokvička, krížik.

Opakovanie a zdokonaľovanie techniky háčkovania a pletenia.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Upevňovanie už nadobudnutých zručností, zvyšovanie schopnosti výberu a rozvíjanie estetického cítenia.

Skladanie, spájanie, navliekanie, upravovanie, ohýbanie, navíjanie, strihanie, lisovanie, nalepovanie, zlepovanie.

Prepichávanie, napichávanie, viazanie, zväzovanie, nadväzovanie a spletie drobného materiálu.

Kombinovanie rozličného materiálu. Práce s papierom

Používanie rôznych druhov papiera pri zhotovovaní výrobkov. Kombinovanie s inými materiálmi.

Práce s drevom

Zdokonaľovanie zručnosti ručného obrábania dreva. Hobľovanie a brúsenie dreva.

Povrchová úprava natieraním, voskovaním a leštením.

Osvojiť si tmelenie dreva.

Spájanie dreva čapmi a rozperami.

Rezanie rámovou pílou.

Práca podľa technického výkresu.

Práce z kože a koženky

Upevňovanie a zdokonaľovanie pracovných zručností, výroba jednoduchých výrobkov. Meranie, rezanie, prerážanie, šitie, nitovanie.

Práce s kovem

Praktické činnosti s kovem: obrysovať, sekať, rezať ručnou pílkou, vŕtať, pilovať, spájkovať, rezať vnútorný a vonkajší závit, vyklepávať, používať posuvné meradlo.

Práce s plastmi

Zdokonaľovanie zručností osvojených pri práci s organickým sklom a novodurom.

Praktické činnosti: pílenie, vŕtanie, tvarovanie, lámanie, spájanie, lepenie, brúsenie, leštenie. Montážne a demontážne práce

Zostavovanie modelov podľa predlohy.

Zostavovanie zložitejších modelov z plastových a kovových stavebníc spájaním a skrutkovaním.

Skladanie zložitejších puzzle.

Jednoduché údržbárske práce v domácnosti (oprava kľučky, nábytku...).

Technické kreslenie

Využívanie vedomostí osvojených v predmete matematika.

Rysovanie a základné vlastnosti rôznobežiek, kolmíc a uhlov.

Rysovanie a základné vlastnosti kolmíc.

Základné vlastnosti rovinných obrazcov: štvorec, obdĺžnik, kruh, kosoštvorec, kosodĺžnik.

Rysovanie a rozlišovanie.

Kótovanie. Osvojenie si základných pojmov: kótovacie čiary, vynášacie čiary, hraničenie – šípky, šikmé čiary.

Kótovanie rovinných

obrazcov. Kótovanie uhlov.

Zhotovovanie náčrtov rovinných obrazcov.

Pestovateľské práce

Pestovanie, ošetrovanie a presádzanie izbových rastlín. Viazanie a aranžovanie rastlín.

Pestovanie kvetov a okrasných krikov.

Ošetrovaním ovocných stromov a kríkov.

Pripravovanie záhonov na siate.

Úprava pôdy po zbere.

Starostlivosť o záhony.

Pestovanie zeleniny a okopanín.

Ochrana pred škodcami a burinami.

Zber a uskladnenie úrody.

PROCES

Na konci 8. ročníka by mali žiaci 1. úrovne samostatne zvládnuť vykonávanie osobnej hygieny a samoobslužných činností. Samostatnosť v tejto oblasti závisí aj od daností a schopností konkrétneho žiaka. Ak je to potrebné, poskytneme žiakovi nevyhnutnú pomoc individuálnou formou a potrebnou mierou. Pri výučbe je dôležité aby sme žiaka za správne vykonanú činnosť pochválili, hoci aj za splnenie čiastkovej úlohy, formou ktorú žiak chápe. Pochvala môže byť pre žiaka aj motiváciou k ďalšej práci.

Žiaci 2. úrovne si utvrdzujú samostatnosť pri samoobslužných činnostiach a hygienických návykoch. Po nácviku nakupovania v triede, snažíme sa čo najviac využívať praktické osvojovanie v situáciách skutočného obchodu. Pri šití môže žiakom výrazne pomôcť vizualizácia. Pri práci s drevom si žiaci osvojujú vŕtanie, používanie skrutkovača a pílký.

U žiakov 3. úrovne sa aj naďalej snažíme vytvárať automatizáciu základných hygienických návykov a samoobslužných zručností. Snažíme sa o to, aby bol žiak schopný starať sa o svoj upravený zovňajšok. Žiaci si opakovaním utvrdzujú zručnosti získané v oblasti prác v domácnosti. Pre lepšie osvojovanie jednotlivých činností využívame variabilnosť situácií. Žiaci sa učia šitím vyrobiť jednoduchý výrobok pomocou strihu. Prostredníctvom rôznych techník a kombináciou rozličných materiálov, žiaci vytvárajú mozaiky, čím rozvíjajú svoju schopnosť výberu a svoje estetické cítenie.

V 8. ročníku si žiaci osvojujú aj jednoduché údržbárske práce v domácnosti. Pre niektorých žiakov môže byť rozpoznanie potreby údržby väčším problémom, ako samotná údržba.

Nie je tak podstatné množstvo osvojeného učiva, ale to, do akej miery vie žiak osvojené učivo využívať v praktickom živote.

Na pracovnom vyučovaní dbáme na bezpečnosť pri práci.

Vzdelávacia oblasť : Umenie a kultúra

Hudobná výchova

Hodinová dotácia učebného predmetu

Hudobná výchova	8. ročník
ŠVP	1
Voliteľné hodiny	0
ŠkVP	1

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Hudba je svojou podstatou jedinečná cesta ku komunikácii žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiaci s AU alebo PVP s MP“).

Jej efektívnosť spočíva v dvoch rovinách:

- hudba môže vytvárať ucelené, stabilné a predpovedateľné prostredie,
- melódia, harmónia a rytmus obľúbenej piesne poskytuje známe podnety, čím vytvára pocit bezpečia v neznámom a stresujúcom prostredí.

Hudba môže byť aj veľmi flexibilná: meniac sa z momentu na moment, odrážajúc správanie a emócie žiaka.

Hudobná výchova znamená pre žiakov s AU alebo PVP s MP používanie hudby pre nehudobné ciele v oblastiach: kognície, komunikácie a socializácie.

Hlavným poslaním hudobnej výchovy u žiakov s AU alebo PVP s MP je dosahovanie iných, ako hudobných cieľov, t.j. prvoradým cieľom nie je učiť sa o hudbe, učiť sa hrať na nejakom nástroji. Samozrejme, keď žiak prejavuje záujem a je schopný absolvovať „bežnú“ hudobnú výchovu s určitými modifikáciami, treba ho v tom podporovať a rozvíjať. Môže to byť účinná cesta k integrácii.

Vyučovaci predmet hudobná výchova má dôležitý vplyv na rozvoj osobnosti žiaka.

Hudobná výchova pre žiakov s AU alebo PVP s MP má dva základné ciele:

- rozvoj komunikácie,
- uvoľnenie, resp. zmysluplné trávenie času (t.j. sekundárne zmierňovanie nežiaducich foriem správania).

Hudobná výchova podporujúca rozvoj komunikácie. Hudba produkovaná pedagógom, alebo reprodukováaná oslovuje každého individuálne. Vŕahaže žiaka do takých hudobných aktivít, pomocou ktorých sa učí nadväzovať kontakty s rovesníkmi a s dospelými. Slová sú abstraktné a pre žiaka s AU alebo PVP s MP predstavujú bariéru. Hudba je flexibilnejšia, zvlášť keď hudbou imitujeme rytmický pohyb dieťaťa.

Hudobná výchova poskytuje žiakovi uvoľnenie a zmysluplné trávenie času. Aplikuje sa ako forma oddychu pre žiaka. Najproduktívnejšie sú interakcie medzi žiakom a pedagógom sprevádzané dotykmi. Pre zlepšenie účinkov hudby je vhodné aplikovať aj doplnkové techniky masáže (individuálne závislé od senzorického vnímania každého dieťaťa).

Ciele hudobnej výchovy pre žiakov s AU alebo s PVP s MP neznamenajú vzdelávanie vo sfére hudby, ale sú zamerané na vzbudenie záujmu o hudbu a radosť z nej.

U žiaka dochádza k zmenám v špecifických, nehudobných oblastiach života, a to:

- v poznávacích procesoch, s dôrazom na sluchové vnímanie a senzomotorickú integráciu;
- v jemnej a hrubej motorike, vizuomotorickej a pohybovej koordinácie a lateralite;
- vo vnímaní vlastného tela;
- v expresívnej a receptívnej komunikácii, najmä preverbálnych schopnostiach;
- v sociálnych zručnostiach: učenie poradovosti, prijatia pravidiel, sociálneho porozumenia, učenie prispôsobenia sa požiadavkám skupiny, sebakontrola;
- v sebaobslužbe;
- v kreativite a improvizácii.

Učiteľ hudobnej výchovy pracuje ako člen tímu, ktorý pozostáva zo všetkých pedagógov, ktorí so žiakom pracujú, ale aj z rodičov a iných odborníkov, ktorí spoločne, aj keď jednotlivo, pôsobia na žiaka v rôznych prostrediach.

Účinky hudobnej výchovy na žiaka sú niekedy okamžité, ale častejšie sú rozpoznateľné až po určitej dobe. Pedagóg hudobnej výchovy spolupracuje s pedagógom zameraným na rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností žiaka, resp. ten, kto rozvíja jednu oblasť, súčasne rozvíja ďalšie dve. Hudba, reč, komunikácia a pohyb sú navzájom prepojené a spolupôsobia na vývin žiakov s AU alebo PVP s MP.

Hudobná výchova sa opiera o jasné „ciele“, ktoré dosahujeme určitým hudobným žánrom. Niektorá hudba má jasné určenie: slúži na zábavu, iná slúži na navodenie relaxácie a pod. Napriek tomu, nie je jednoznačné, že určitý žánr pôsobí na všetkých žiakov s AU alebo PVP s MP rovnako a predpovedateľne. Učiteľ najskôr používa celú škálu hudby, a neustále by mal pozorovať žiaka a jeho reakcie na ňu. Najvýhodnejšie je, ak učiteľ produkuje živú hudbu, ktorú je tak možné prispôbiť individuálnym osobitostiam každého žiaka (niektorý reaguje ihneď, iný potrebuje dlhší čas na spracovanie a reakciu). Ak učiteľ produkuje živú hudbu, urobí pauzu kedykoľvek je to potrebné. Žiakovi poskytnite také množstvo času, aké potrebuje, aby mohol reagovať. Ak produkujeme živú hudbu, môžeme sa prispôbovať intenzite hlasu žiaka a jeho rozsahu. Živá hudba sa prispôsobí aj vtedy, keď je žiak s AU alebo PVP s MP prestimulovaný.

Hudba je aj sprostredkovateľom pozitívneho vzťahu medzi pedagógom a žiakom.

PROCES

Väčšina žiakov s AU alebo PVP s MP má problémy so zameraním pozornosti a s jej udržaním. Rytmus hudby je vhodným podnetom na zameranie pozornosti. Poskytnutím pravidelného rytmu sa žiakovi s AU alebo PVP s MP pomôže zorganizovať si prostredie. Ak sa rytmus zmení z dôvodov prispôsobenia sa momentálnej úrovni aktivity žiaka, bude schopné zotrvať pri úlohe alebo v situácii dlhšie.

V tomto zmysle hudba :

- koncentruje žiaka na učiteľa,
- upozorňuje žiaka, že nasleduje niečo dôležité,
- pomáha žiakovi znovu sa sústrediť, ak bola jeho pozornosť rozptýlená.

Aby hudba vzbudila a znovu vzbudila pozornosť žiaka je potrebné využívať *rytmus, takt a ticho*.

Rytmus

Ak sa spieva inak známa pieseň v neobvyklom rytme, niektoré pasáže sa naťahujú, iné zrýchľujú, ľahko sa stratí pozornosť žiaka. Rytmus a pravidelnosť poskytuje dôležitý predpoklad udržania pozornosti žiaka.

Takt

Ak sa žiak s AU alebo PVP s MP prostredníctvom hudby učí komunikovať a rozvíjať si aj iné schopnosti, nemala by sa hudba stať súčasťou „pozadia“, pretože stratí svoj potenciál ako vzbudenie a udržanie pozornosti. Treba si vybrať tie činnosti, s ktorými má žiaka problémy a pokúsiť sa len pri nich používať hudbu. („Hudba na rozptýlenie.“)

Ticho

Ticho je v prípade hudobnej výchovy časťou rovnováhy. Aj hudba, aj ticho sú nonverbálnymi signálmi. Náhle ticho môže byť silnejším podnetom ako hudba.

Hudobná výchova môže mať skupinový i individuálny charakter. Snahou je, aby skupina bola čo najhomogénnejšia z hľadiska schopností žiakov. Priebeh, resp. plánované aktivity sprostredkujeme dieťaťu na adekvátnej úrovni jeho porozumenia. Spočiatku sa realizuje hudobná výchova vo dvojici so žiakom, s postupným zapájaním ďalších žiakov (ktorí jednotlivo prešli nácvikom v diáde s pedagógom).

Hudobná výchova obsahuje

- „počúvanie“ zvukových podnetov (vnímanie zvukov a hudby reprodukovanej a živej),
- rytmicko-pohybové hry,
- hru na hudobných nástrojoch,
- spev.

Špecifiká hudby

Predmet hudobná výchova vychádza z nasledovných charakteristík hudby:

- zaujme a udrží pozornosť žiaka,
- štruktúruje čas,
- je orientovaná na úspech,
- poskytuje bezpečné miesto na vykonávanie sociálnych zručností,
- robí opakovanie a proces zapamätávania príjemným a zábavným,
- umožňuje žiakom ovládať prostredie,
- môže vytvárať a posilňovať rutinu,
- môže odrážať cítenie každého žiaka a reagovať naň.

Pomôcky

- Alternatívne komunikačné prostriedky,
- vizuálne označené rytmické nástroje,
- magnetofón, mikrofón,
- väčšie zrkadlo,
- pohovka,
- výkres,
- farebné ceruzky,
- farby na prstomaľbu,
- farebné stuhy a šatky atď.

Obsah vyučovacieho predmetu hudobná výchova nie je rozdelený na jednotlivé úrovne, vzhľadom na špecifiká sluchového vnímania žiakov s AU alebo PVP s MP, ktoré nie je v priamej súvislosti s kognitívnou úrovňou.

Pri tvorbe individuálneho vzdelávacieho plánu je preto vhodné prejsť obsahom vzdelávania každého ročníka a vybrať primerané ciele a obsah. Napĺňanie obsahu hudobnej výchovy, resp. voľba procesu, je veľmi závislé nielen od úrovne žiaka, ale pri tomto vyučovacom predmete výnimočne aj od tvorivosti a hudobných, resp. muzikálnych schopností pedagóga.

8. ROČNÍK

CIELE

- Rozvíjať rytmizáciu,
- rozvíjať sluchovú pozornosť,
- rozvíjať porozumenie spievanému verbálnemu obsahu,
- zlepšovať kvalitu spevu.

OBSAH

Rytmická a melodická hra na ozvenu.

Určovanie vlastností počúvanej piesne v súvislosti s obsahom predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností.

Určovanie hudobných nástrojov, ktoré tvoria hudbu vnímanú ako celok (identifikácia hudobných nástrojov znejúcich v danej piesni/nahrávke).

Snaha o intonačne čistý spev (pri deťoch s autizmom to nebýva problém), mäkké nasadenie tónov.

Kolektívny spev žiakov.

Vzdelávacia oblasť: Umenie a kultúra

Výtvarná výchova

Hodinová dotácia učebného predmetu

Výtvarná výchova	8. ročník
ŠVP	1
Voliteľné hodiny	0
ŠkVP	1

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vo vzdelávaní žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) má nezastupiteľné miesto aj vyučovací predmet výtvarná výchova. Výtvarné aktivity napomáhajú žiakom rozvíjať grafomotorické zručnosti, hrubú a jemnú motoriku. Na základe rozvoja jemnej motoriky sa rozvíja komunikačná schopnosť, expresívna a receptívna zložka reči, a aj nonverbálna forma komunikácie.

V prípade žiakov s AU alebo PVP s MP motorické schopnosti nie sú narušené dôsledkom ich primárnej poruchy, preto v procese vzdelávania výtvarné aktivity sa aplikujú komplexným spôsobom. Výtvarná výchova je dôležitým výchovno-vzdelávacím prostriedkom pri rozvíjaní narušených zručností a predovšetkým pri rozvíjaní sociálnych zručností a komunikačnej schopnosti, s dôrazom na sociálne správanie. Vhodné je využiť terapeutické aspekty vyučovacieho predmetu výtvarná výchova, s použitím relaxačných činností, spätých s emocionálnym prežívaním žiakov.

Pre všestranné rozvíjanie žiakov s AU alebo PVP s MP je dôležité používať aj techniky rôznych podporných terapií. Vyučovací predmet výtvarná výchova predovšetkým v prípravnom ročníku a na prvom stupni má silné terapeutické pôsobenie.

Veľa žiakov s AU alebo PVP s MP reaguje hypo- alebo hypersenzitívne na hmatové vnemy, čo sa demonštruje problémovým správaním žiaka. Najmä práca s hlinou a s inými plastickými materiálmi môžu mať na hmatové vnemy a následne na reakcie na tieto vnemy u žiakov pozitívny vplyv.

Pri manipulácii s predmetmi u žiakov s AU alebo PVP s MP veľmi často absentuje spontánna snaha zoznámiť sa neznámymi predmetmi, s pomôckami potrebnými k vykonávaniu aktuálnej

činnosti. Táto spontánna snaha by mala viesť žiaka k poznaniu a k osvojeniu funkcie jednotlivých predmetov, pomôcok. Následkom absencie tejto snahy, ich manipulácia s predmetmi sa stáva neadekvátnou, stereotypnou a v procese zoznamovania sa s predmetom, spontánna explorácia sa často obmedzí len na nedôležité charakteristiky z hľadiska vykonávania aktuálnej aktivity.

Vychádzajúc z uvedených problémov, vzdelávanie žiakov s AU alebo PVP s MP sa realizuje v štruktúrovaných podmienkach s jasným motivačným cieľom, kde vždy nasledujeme zdravý vývin, ale vychádzame z aktuálnej vývinovej úrovne žiaka v danej oblasti (oblasť vizuomotoriky).

Pri vytýčení cieľov rozvíjania, okrem aktuálnej vývinovej úrovne v oblasti vizuomotoriky, zohľadníme ciele a následne aktivity k aktuálnej vývinovej úrovne v oblasti kognitívnych schopností, komunikačnej schopnosti a v oblasti behaviorálnej.

Vzdelávací proces žiakov s AU alebo PVP s MP realizujeme individuálne alebo v skupine.

Usilujeme sa o to, aby skupina mala čo najhomogénnejší charakter z hľadiska schopností a vývinovej úrovne. Proces, aktivity a dynamiku sprostredkujeme žiakom na adekvátnej úrovni alternatívnej formy komunikácie (frontálne).

V úvodnej fáze vzdelávania pracujeme v diáde s jedným žiakom a podľa potreby s ďalším učiteľom, ktorý stojí za chrbtom žiaka a poskytuje mu fyzický prompt. Neskôr, keď už pracujeme so skupinou, podľa schopností a potrieb účastníkov je možné využívať pomoc ďalšieho učiteľa, ale vždy sa usilujeme o to, aby v konečnom dôsledku bol žiak schopný na základe frontálnych verbálnych a vizuálnych inštrukcií vykonať aktivitu.

Výchovno-vzdelávacie ciele predmetu výtvarná výchova sa prelínajú každým ročníkom a úrovňou vzdelávania žiakov s AU alebo PVP s MP.

V procese dosiahnutia cieľov výtvarnej výchovy je potrebné zamerať sa na

- manipuláciu s predmetmi na takej úrovni, ktorá umožní žiakovi s AU alebo PVP s MP na adekvátnej vývinovej úrovni realizovať úlohy a používať predmety podľa funkcie,
- rozvoj a upevňovanie zručností potrebných k samostatnému vykonávaniu práce,
- vytvorenie a rozvoj takých voľno časových aktivít, ktoré bude realizovať aj v dospelosti,
- vytvorenie a rozvoj kompetencií, ktoré sú dosiahnuteľné samostatným vykonávaním práce a úloh.

Výchovno-vzdelávacie ciele vyučovacieho predmetu výtvarná výchova pre žiakov s AU alebo PVP s MP vychádzajú zo všeobecne stanovených cieľov výtvarnej výchovy ako vyučovacieho predmetu a zo všeobecne stanovených cieľov vzdelávania s AU alebo PVP s MP.

Sú to predovšetkým:

- rozvoj jemnej a hrubej motoriky,
- rozvoj koordinovaného pohybu rúk,
- rozvoj senzomotorickej koordinácie,
- rozvoj laterality
- rozvoj priestorovej orientácie,
- rozvoj koordinácie oko - ruka,
- rozvoj pozornosti,
- rozvoj priestorovej pamäti,
- rozvoj vnímania,
- rozvoj kreativity a improvizácie,
- spoločné výtvarné aktivity pomocou napodobňovania.

Výchovno-vzdelávacie ciele a niektoré aktivity výtvarnej výchovy sa prelínajú s cieľmi a činnosťami iných vyučovacích predmetov, a to najmä s vyučovacími predmetmi slovenský jazyk, hudobná výchova, telesná výchova a pracovné vyučovanie.

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Prostredníctvom výtvarných aktivít naďalej rozvíjať zmyslové, rozumové a emocionálne poznávanie žiakov s autizmom,
- rozvíjať priestorové videnie,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať priestorovú pamäť,
- rozvíjať kooperáciu pri spoločných výtvarných aktivitách,
- prijať pravidlá pri rôznych aktivitách,
- prispôsobovať sa požiadavkám skupiny.

OBSAH

Tematické práce čerpajú námety zo života detí a dospelých. Zameriame sa na „výtvarné rozprávanie“ v ktorom podporíme spontánny výtvarný prejav žiaka.

Orientujeme sa na vyhľadávanie a výtvarné dotváranie prírodných materiálov.

Kresba (ceruza, uhlík, fixka, tuš)

Kreslenie postavy.

Kresba podľa predlohy, modelu.

Maľba (štetec, drievko, tampón, prsty/ temperové farby, akvarelové farby, suchý a voskový pastel)

Spontánna maľba s námetmi zo života detí – rodina, kamarát, slávnosť, pre dieťa zaujímavé predmety. Zdôraznenie farebných kontrastov.

Maska – vyfarbenie.

Modelovanie (plastelína, hlina, modurit).

Modelovanie jednoduchej skutočnosti. Predmety dennej potreby: kľúč, miska, pohár a pod.

8. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Prostredníctvom výtvarných aktivít prehľbovať vzťah žiakov k výtvarnému umeniu,
- upevňovať zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať kreativitu a improvizáciu,
- kooperovať v skupine pri rôznych výtvarných aktivitách pomocou napodobňovania.

OBSAH

V tematických prácach učíme žiakov výtvarne vyjadriť dejový celok vo vzťahu k prostrediu, z ktorého čerpáme námety.

Pri voľbe námetov vychádzame zo skúsenosti žiakov. Podporujeme spontánny výtvarný prejav žiakov.

Ukážky ilustrácií. Návštevy výstav výtvarných prác detí. Návšteva múzea.

Kreslenie (ceruza, rudka, fixka, tuš) Kresba podľa modelu.

Kresba ľudskej postavy.
Schematická kresba zvierat'a.

Maľba (štetec, tampón, drevko, akvarelové farby, temperové farby, voskový pastel, suchý pastel)

Kontrast svetlých a tmavých farieb ako výrazový prostriedok. Návrh na jednoduchý plagát, dekoračnú látku, lúka s kvetmi a pod.

Modelovanie (hlina, plastelína, modurit)

Modelovanie zložitejších tvarov: zvieratá, predmety, šperky a pod.. Tvarovanie pomocou drevka, špachtle.

8. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Prostredníctvom výtvarných aktivít prehľbovať vzťah žiakov k výtvarnému umeniu,
- dopĺňať, rozvíjať a zdokonaľovať osvojené poznatky a nadobudnuté výtvarné zručnosti z predchádzajúcich ročníkov.

OBSAH

Výtvarné osvojovanie skutočnosti

Námety čerpáme zo skutočnosti, ktorá zodpovedá záujmom žiakov, ich zážitkom. V kompozíciách zámerne volíme postavu a menšiu skupinu postáv jednoducho rozmiestnené v priestore. Na vystihnutie prostredia volíme typické predmety a tvary, ktoré učíme žiakov zjednodušovať do grafickej podoby. V kresbe sa zaoberáme aj detailmi postavy, tváre a podobne. Uprednostňujeme vlastné kompozičné riešenia žiakov, vyhýbame sa vnucovaniu vlastných predstáv.

Výtvarné techniky: prednosť dávame kresbe, grafike (tlač z výšky) a aplikovaným grafickým technikám, môžeme využiť aj techniku tlače z hĺbky - suchú ihlu, sadroryt, linoryt a iné.

Motív krajiny - blízke okolie školy, tiché zákutia ulíc a parkov. Volíme jednoduché a ohraničené zábery.

Výtvarné techniky: môžeme uplatniť širokú škálu výtvarných techník základných, čistých i aplikovaných a kombinovaných.

Výtvarný materiál: volíme podľa výberu výtvarných techník.

Práca s výtvarnými prostriedkami

Výtvarné techniky: využívame širokú paletu výtvarných techník podľa záujmu žiakov. Ako novú doplnujúcu techniku použijeme viacfarebnú voskovú batiku.

Výtvarný materiál: voľbu výtvarných materiálov určuje výber výtvarných techník.

Prostredníctvom priestorového vytvárania prehlbovať poznatky o vzťahu výtvarných a technických princípoch architektúry, upozorňovať žiakov na rôzne možnosti architektonického a urbanistického riešenia. Pracovať prevažne s trojrozmerným materiálom, ktorý žiakov inšpiruje k zaujímavým riešeniam úloh.

Príklady námetov: námety čerpáme zo súčasnej architektúry - bytovej a nábytkovej kultúry. Vytvárame architektonické objekty s doplnením životného prostredia - prírody.

Výtvarné techniky: modelovanie, asambláž a všetky vhodné techniky pre výtvarno-konštruktívne činnosti.

Výtvarný materiál: využitie rôznych odpadových materiálov a farieb.

Výtvarné umenie

Návštevy výstav výtvarných prác detí.

Využívame i sprostredkované umenie cez umelecké reprodukcie, filmy a diafilmy o výtvarnom umení.

Využívame všetky formy výtvarných aktivít, vrátane zapojenia sa do rôznych výtvarných súťaží.

Vzdelávacia oblasť: Zdravie a pohyb

Telesná a športová výchova

Hodinová dotácia učebného predmetu

Telesná a športová výchova	8.ročník
ŠVP	2
Voliteľné hodiny	0
ŠkVP	2

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

U žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) sa veľmi často stretávame s kvantitatívnymi a kvalitatívnymi odchýlkami vo vývine motoriky. Motorické prejavy a dispozície k nim môžu byť u niektorých žiakov s AU alebo PVP s MP primerané veku, pri niektorých pohybových aktivitách môžu presahovať štandardnú vývinovú úroveň, častejšie ju však nedosahujú. Zvyčajne majú tiež značne narušenú schopnosť napodobňovania a spontánnej komunikácie (mimikou, gestami), ktorou disponujú deti s nenarušeným vývinom, s oneskoreným vývinom, aj deti s mentálnym postihnutím bez autizmu. Prostredníctvom pohybov učiteľa a ich vlastných pohybov možno s nimi nadviazať aj komunikačnú interakciu a naznačovať komunikatívny zámer, ktorý je pre ne zrozumiteľný.

Pri vyučovaní predmetu telesná a športová výchova je možné využiť pomerne veľký priestor na aplikáciu psychomotorickej terapie, ktorej prvky majú kompenzačnú, reedukačnú a relaxačnú funkciu. Jej aplikáciou možno zmierňovať pohybové nedostatky a kompenzovať chýbajúce zručnosti.

Výchovno-vzdelávacie ciele vyučovacieho predmetu telesná a športová výchova sú zamerané na dosiahnutie optimálneho telesného a pohybového rozvoja žiakov, vypestovanie pozitívneho vzťahu k pohybu, cvičeniu a športu v rámci ich možností a schopností. S rozvíjaním pohybovej aktivity úzko súvisí rozvoj poznávacej činnosti, nakoľko pri pohybových aktivitách pôsobíme aj na rozvoj psychických funkcií – na vnímanie, pozornosť, pamäť, myslenie, fantáziu a reč. Po určení motorickej a senzomotorickej vývinovej úrovne žiaka sa treba zamerať na utváranie účelových pohybových zručností, kompenzáciu motorických nedostatkov, elimináciu nevhodných motorických prejavov a pohybových stereotypií a tiež na rozvíjanie sociálnych a komunikačných schopností, s pozitívnym dopadom - okrem rozvoja motoriky a pohybových schopností - aj na jeho percepciu, kognitívne a sociálne funkcie. Výchovno-vzdelávacie ciele telesnej výchovy žiakov s AU alebo PVP s MP vychádzajú zo všeobecne stanovených cieľov telesnej výchovy ako vyučovacieho predmetu vo výchovno-vzdelávacom procese, pričom je potrebné ich prispôbiť a doplniť na základe nutnosti zohľadnenia špecifik vývinu a prejavov žiakov.

Sú to najmä

- rozvoj telesnej schémy žiaka,
- zvýšenie fyzickej zdatnosti a kondície žiaka,
- zlepšenie senzomotorických schopností,
- zvýšenie úrovne základných pohybových schopností,
- rozvoj cielených a koordinovaných pohybov s dôrazom na meniace sa prostredie a meniace sa aktivity,
- rozvoj prijateľných foriem pohybových aktivít s dôrazom na aktuálny sociálny kontext,
- osvojenie a upevnenie hygienických návykov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- funkčne využívať komunikačné prostriedky vo vzťahu k telovýchovným aktivitám,
- zlepšiť prijímanie fyzického kontaktu s iným človekom,
- dodržiavať stanovené pravidlá pri fyzickej aktivite,
- spolupracovať a byť funkčným článkom vo vzájomnej interakcii s inými osobami,
- dodržiavať poradie v skupine,
- uplatňovať sebakontrolu pri pohybovej aktivite,
- zvládať účasť na hrových aktivitách s výmenou rolí,
- vedieť sa prispôbiť požiadavkám skupiny,
- uplatňovať napodobňovanie pri spoločných pohybových aktivitách,
- uvedomovať si jednotlivé časti svojho tela vo vzťahu k riadenému pohybu,
- vnímať smer v súvislosti s pohybom a orientáciou v priestore (hore, dolu, dopredu, dozadu, vpravo, vľavo...),

- rozvoj hrubej aj jemnej motoriky,
- rozvoj pohybovej koordinácie,
- rozvoj koordinácie oko - ruka,
- rozvoj pozornosti,
- rozvoj priestorovej a časovo-sledovej pamäti,
- rozvoj kreativity a improvizácie,
- rozvoj schopnosti generalizovať.

Uvedené ciele sa dosahujú prostredníctvom telovýchovných aktivít patriacich do nasledujúcich tematických celkov, ktoré sú uplatnené v obsahu vzdelávania:

- poznatky z telesnej kultúry, terminológia (druhy športov, cvikov, pohybov a polôh tela a častí tela pri telovýchovných činnostiach, častí tela, pomenovanie telocvičného náradia, náčinia a používaných pomôcok, atď.),
- základy poradových cvičení (vedieť sa postaviť na určené miesto, otočiť sa určeným smerom, zaradiť sa do útvaru určeného pre zoskupenie detí, dodržiavať pravidlo pri chôdzi v určenom útvare detí a i., aj prostredníctvom povelov poradových cvičení), (ďalej len „poradovosť“),
- prípravné, kondičné, koordinačné, kompenzačné, uvoľňovacie, vytrvalostné, obratnostné, relaxačné cvičenia,
- pohybové hry,
- rytmické hry a základy tanca,
- základy atletiky,
- turistika, resp. aj plávanie.

Na telesnej a športovej výchove sa využíva štandardné telocvičné náčinie a náradie a ďalšie vhodné pomôcky. Odporúčaná je lavička, švédka debna, rebriny, trampolína, molitanové podložky, lopty, plastové obruče, kolky, farebná lepiaca páska, farebné fólie a rôzne ďalšie telocvičné náradie, no aj predmety a pomôcky používané v bežnom edukačnom procese pri aplikácii programu TEACCH primerane k vývinovej úrovni žiaka.

1. Základné odporúčania

Pri vyučovaní telesnej a športovej výchovy žiakov s AU alebo PVP s MP je dôležité

- pri každej pohybovej aktivite mať pripravené vizuálne pomôcky na alternatívnu formu komunikácie,
- dopredu žiaka informovať o forme a priebehu pohybovej aktivity, pre neho zrozumiteľnou formou, s využitím alternatívnej formy komunikácie,
- komunikovať prostredníctvom vizuálnych prostriedkov počas celej doby trvania pohybovej aktivity,
- umiestniť pomôcky potrebné k vykonaniu pohybových aktivít v poradí, v ktorom po sebe nasledujú jednotlivé aktivity alebo ich zložky,
- priestor upraviť takým spôsobom, aby vizuálne dostatočne informoval žiaka o procese pohybovej aktivity,
- mať pre žiaka zabezpečené súčasne s verbálnym promptom (frontálne) aj poskytnutie fyzického promptu zozadu, ak si nedokáže osvojiť aktivitu pomocou napodobňovania,
- použiť aj vonkajšie motivačné činitele (individuálne, primárneho alebo sekundárneho charakteru), ak pohybová aktivita pre žiaka nie je zdrojom radosti,
- pred vypracovaním individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu na vyučovanie predmetu telesná a športová výchova zmapovať vývinovú úroveň žiaka v nasledovných oblastiach:
 - a) napodobňovanie,
 - b) receptívna zložka reči,
 - c) kooperácia,

- d) prijímanie frontálnych inštrukcií,
- e) úroveň spolupráce v skupine,
- na základe získaných výsledkov určiť formu vyučovania, ktorou môžu byť nasledujúce alternatívy:
 - a) výhradne individuálny prístup, t. j. 1 učiteľ a 1 žiak,
 - b) skupinový prístup - frontálne učenie niekoľkých žiakov súčasne s tým istým počtom učiteľov, aby mal každý žiak poskytovaný fyzický prompt,
 - c) skupinový prístup, keď je žiak schopný napodobňovať a pri frontálnom učení kooperuje s učiteľom - 1 učiteľ učí max. 4 žiakov,
- vytvárať také edukačné situácie, kde sa žiaci nemusia nutne deliť medzi sebou s pomôckami a pri ktorých môže byť rešpektovaná znížená až nemožná schopnosť kooperácie, ktorú možno budovať alebo zvyšovať len po veľmi malých krokoch.

2. Odporúčané základné aktivity pri individuálnom rozvíjaní

Kontaktné hry – fyzický kontakt medzi žiakom a učiteľom, podmienený iniciovaním vytvorenia očného kontaktu medzi žiakom a učiteľom.

Zrkadlo – na spontánne pohybové, vokalizačné prejavy žiaka učiteľ reaguje ich napodobňovaním.

Imitácia – napodobňovanie pohybu učiteľa - vedľa seba, za sebou a vo frontálnej polohe; imitácia pohybu s výmenou rolí; imitácia pohybu s výmenou rolí v určitom rytme, tempe a meniacej sa dynamike.

3. Odporúčané základné aktivity pri skupinovom rozvíjaní

Odovzdávanie – vytvorením očného kontaktu, v prípade verbalizujúceho žiaka aj oslovením spolužiaka, navodiť vykonanie pohybu, motorického prejavu.

Opakovanie (memoria) – žiak zopakuje predvedený pohyb. Hra, aktivita sa ukončí vtedy, keď pri nej príde na rad každý žiak.

Duet – učiteľ prezentuje jednoduchú následnosť pohybov a žiak, s ktorým nadviaže očný kontakt, napodobňuje pohyby učiteľa (spolu s učiteľom vykonávajú túto aktivitu) a rytmus jeho pohybu.

4. Poznámky a dôležité upozornenia

Iniciátorom každej aktivity v úvode je učiteľ.

Pred začatím skupinovej aktivity musia byť žiaci rozvíjaní individuálne.

Pri skupinových aktivitách treba vytvoriť homogénnu skupinu z hľadiska schopností zúčastnených žiakov.

Jeden učiteľ môže rozvíjať maximálne štyroch žiakov, v prípade potreby sa využíva pomoc ďalšej osoby (asistenta učiteľa alebo inej osoby), ktorý je na hodine spravidla vždy prítomný.

Relaxačné cvičenia zaraďujeme na záver telovýchovných aktivít.

Pred vypracovaním individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu predmetu telesná a športová výchova je nevyhnutné preštudovať si celý obsah vzdelávania, nakoľko na základe individuálnych osobitostí žiaka s AU alebo PVP s MP je možné prispôbiť aplikáciu niektorých prvkov či postupov uvedených pri iných ročníkoch a úrovniach.

Teoretické rozpracovanie postupnosti krokov pri jednotlivých činnostiach pre menej skúsených pedagógov z práce so žiakmi s AU alebo PVP s MP musí vychádzať z praxe.

V telesnej a športovej výchove žiakov s AU alebo PVP s MP je možné primerane využiť telesné cvičenia a pohybové aktivity uvádzané v odbornej literatúre venovanej zdravotnej telesnej výchove (telesnej výchove pre deti/žiacov so zdravotným oslabením).

8. ROČNÍK

8. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Upevňovať spontánnu a sociálne prijateľnú formu komunikácie medzi učiteľom a spolužiakmi prostredníctvom pohybových aktivít,
- nácvik pohybových zručností a návykov potrebných pre pracovné a spoločenské začlenenie žiakov do majoritnej spoločnosti,
- upevňovať už nadobudnuté socio-komunikačné zručností, s dôrazom na generovanie týchto schopností mimo školského prostredia,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- rozvíjať verbálne schopností v súvislosti s pohybovými aktivitami,
- prijať fyzický kontakt pri telovýchovných činnostiach,
- akceptovať, prijímať a uplatňovať stanovené pravidlá,
- uplatňovať a rozvíjať kooperáciu, interakčnú kooperáciu,
- uplatňovať sebakontrolu,
- prispôbiť sa požiadavkám skupiny,
- uplatňovať napodobňovanie pri spoločných pohybových aktivitách,
- dodržiavať poradie v skupine,
- rozvíjať kreativitu a improvizáčnné schopnosti,
- rozvíjať generalizačnú schopnosť.

OBSAH

Cvičenia, ktoré zabezpečujú správne držanie tela, čím predchádzame deformáciám intenzívnejšie sa rozvíjajúceho pohybového aparátu.

Cvičenia zamerané na posilňovanie jednotlivých svalových skupín. Chôdza, beh, lezenie, skok po vizualizovanej trase.

Imitovanie, opakovanie (memoria), odovzdávanie.

Prechádzky s konkrétnym cieľom. Návšteva verejných priestranstiev s cieľom rozvíjať ďalšiu zručnosť, napr. hru na ihrisku v spoločnosti neznámych detí, presun verejnými dopravnými prostriedkami.

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období aj plávanie.

PROCES

Pri všetkých aktivitách sa treba usilovať o vytvorenie kooperácie žiaka so spolužiakmi, resp. s inými rovesníkmi. Postupne čím menej využívať pomoc ďalšieho učiteľa.

8. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevniť spontánnu a sociálne prijateľnú formu komunikácie medzi učiteľom a spolužiakmi prostredníctvom pohybových aktivít,
- podporovať pohybové zručností a návyky potrebné pre pracovné a spoločenské začlenenie žiakov do majoritnej spoločnosti,
- upevniť doteraz nadobudnuté socio-komunikačné zručností, s dôrazom na generovanie

- týchto schopností mimo školského prostredia,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- rozvíjať verbálne schopnosti vo vzťahu k pohybovým aktivitám,
- prijímať fyzický kontakt pri telovýchovných činnostiach,
- prijímať pravidlá,
- rozvíjať kooperáciu, interakčnú kooperáciu,
- prispôbiť sa požiadavkám skupiny,
- napodobňovať pri spoločných pohybových aktivitách,
- dodržiavať poradie v skupine,
- rozvíjať kreativitu a improvizáciu,
- rozvíjať generalizáciu (prenos) nadobudnutých pohybových zručností.

OBSAH

Zdravotné cvičenia - opakovanie a obmieňanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov. Chôdza po akupresúrnom alebo pohyblivom chodníku. Chôdza na stepperi. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia - chôdza, beh,, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – upevňovanie správneho držania tela pri chôdzi, chôdza daným smerom, chôdza po čiare, stočenom lane alebo hadici, chôdza v zástupe za učiteľom, chôdza vo dvojiciach, v rade. Nácvik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod. Nácvik chôdze po schodoch hore a dole so striedaním ľavej a pravej nohy. Nácvik chôdze vo dvojiciach s držaním sa za ruky, postupné rytmizovanie chôdze s udávaním tempa – vytlieskavanie, bubnovanie. Chôdza a prekračovanie nízkej prekážky s ľahkým predmetom v ruke. Chôdza na mieste. V prírode prejsť najmenej 1 km.

Beh – prehlbovanie nácviku správnych pohybov nôh a ramien pri behu, beh určeným smerom, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom, prebehnutie vizuálne vyznačenej trasy na zemi. Vybehnutie na daný signál zo stoja, drepu, zo sedu a z ľahu.

Skoky – poskoky na mieste i z miesta znožmo a striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, lano, hadicu položenú na zem. Preskok prekážky vysokej max, 20 cm, zoskok z výšky 30 - 40 cm na mäkkú podložku podľa možností do drepu, nácvik skoku do diaľky. Preskok medzery medzi dvoma žienkami bez rozbehu, s krátkym rozbehom, poskoky v drepe a obraty.

Lezenie dopredu - upevňovanie lezenia štvornožky (po kolenách) vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík max. 1 m, lavičky, švédske debny, obruče na stojanoch. Spúšťanie sa na kĺzačke. Podliezanie vhodných prekážok - lavičky, švédske debny. Výstup po šikmej lavičke lezením, plazením.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty gúľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hádzanie lopty učiteľovi, spolužiakovi. Hádzanie do terča, na cieľ, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Prehadzovanie nízkych prekážok. Nácvik hodou lopty do diaľky, do výšky.

Gymnastické cvičenia – prechod cez lavičku s obratom. Chôdza po švédskej lavičke s 2 – 3 prekážkami – drobné predmety umiestnené na lavičke. Chôdza po šikmej ploche, napr. po zavesenej lavičke. Nácvik visu na nízkej hrazde. Výskok max. na 2 diely švédskej debny. Gúľanie a priťahovanie plnej lopty v kľaku.

Základy akrobatických cvičení – prevaľovanie bokom v ľahu na rovnej podložke – s vystretými nohami, kolíska na chrbte z drepu spojného. Rýchle zmeny polôh v postojoch. Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Poradové cvičenia – nácvik uplatňovania povelov vpravo vbok, vľavo vbok, čelom vzad, poklusom v klus, stát', pozor, pohov.

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období aj plávanie.

Kolektívne činnosti – loptové hry s jednoduchými pravidlami. Naháňačky.

Hudobno-pohybové hry – rytmizovaná chôdza, beh v rôznom tempe, udávanom učiteľom, ktorého zmena je signalizovaná zvukom píšťalky. Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít. Nácvik točenia vo dvojiciach – učiteľ a žiak. Prísuný krok bokom, nácvik prísuného kroku vpred, nácvik cvalu bokom. Vyjadrenie trojštvrťového taktu potleskom, podupom.

Koordinačné a relaxačné cvičenia – cviky z predchádzajúcich ročníkov.

PROCES

Pri všetkých aktivitách sa treba usilovať o vytvorenie kooperácie so spolužiakmi, resp. s inými rovesníkmi. Treba obmedziť pomoc učiteľa pri jednotlivých aktivitách. Výber telovýchovných aktivít sleduje stanovené ciele telesnej výchovy, vychádza z repertoáru realizovaného v predchádzajúcom ročníku. Pri rozvíjajúcej sa sexualite žiakov ich postupne pripraviť na správny postoj a reakciu pri hroziacom sexuálnom zneužití. Rozpoznanie a odmietnutie nevhodného fyzického kontaktu a pod.

8. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Upevniť spontánnu a sociálne prijateľnú formu komunikácie medzi učiteľom a spolužiakmi prostredníctvom pohybových aktivít,
- nácvik pohybových zručností a návykov potrebných pre pracovné a spoločenské začlenenie žiakov do majoritnej spoločnosti,
- upevniť doteraz nadobudnuté socio-komunikčné zručnosti s dôrazom na rozšírenie ich využitia aj mimo školského prostredia,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- rozvíjať verbálnu schopnosť vo vzťahu k pohybovým aktivitám,
- prijímať fyzický kontakt pri telovýchovných činnostiach,
- prijímať pravidlá,
- kooperovať v rámci aktivít,
- uplatňovať sebakontrolu,
- prispôbiť sa požiadavkám skupiny,
- napodobňovať jednotlivé pohybové aktivity,
- dodržiavať poradie v skupine,
- rozvíjať kreativitu a improvizáciu schopnosť,
- rozvíjať generalizačnú schopnosť,
- poznať vlastné potreby a ich uspokojovanie v oblasti účelových pohybových aktivít, ich využívanie vo voľnom čase,
- osvojiť si zásady správnej životosprávy a odpočinku.

OBSAH

Zdravotné cvičenia – opakovanie a obmieňanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov. Chôdza po akupresúrnom alebo pohyblivom chodníku. Chôdza na stepperi. Jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – chôdza, beh, skoky, lezenie, hádzanie, chytanie a gymnastické cvičenia.

Chôdza – upevňovanie správneho držania tela pri chôdzi, chôdza daným smerom, chôdza po čiare, stočenom lane alebo hadici, chôdza v zástupe za učiteľom, chôdza vo dvojiciach, v rade. Návnik rytmickej chôdze. Prekračovanie nízkych prekážok pri chôdzi – kocky zo stavebnice, škatule od topánok a pod. Návnik chôdze po schodoch hore a dole so striedaním ľavej a pravej nohy. Návnik chôdze vo dvojiciach s držaním sa za ruky, postupné rytmizovanie chôdze s udávaním tempa – vytlieskavanie, bubnovanie. Chôdza a prekračovanie nízkej prekážky s ľahkým predmetom v ruke. Chôdza na mieste. V prírode prejsť najmenej 1 km.

Beh – prehĺbovanie návniku pohybov nôh a ramien pri behu, beh daným smerom, beh v zástupe za učiteľom alebo za spolužiakom, prebehnutie vizuálne vyznačenej trasy na zemi. Vybehnutie na daný signál: zo stoja, drepu, zo sedu a z ľahu. Beh cez nenáročnú prekážkovú dráhu v zástupe za ostatnými spolužiakmi.

Skoky – poskoky na mieste i z miesta znožmo a striedavo na jednej, druhej nohe, skoky z miesta, skok cez čiaru, lano, hadicu položenú na zem. Preskok prekážky vysokej najviac 20 cm, zoskok z výšky 30 – 40 cm na mäkkú podložku podľa možností do drepu, návnik skoku do diaľky. Preskok medzery medzi dvoma žinenkami bez rozbehu a s krátkym rozbehom, poskoky v drepe a obraty. Štafetový beh s kolíkom na krátkej trase so zapojením maximálne 2 žiakov.

Lezenie dopredu vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík do výšky maximálne 1 m, lavičky, švédske debny, obruče na stojanoch. Spúšťanie sa na kĺzačke. Podliezanie vhodných prekážok - lavičky, švédske debny. Výstup po šikmej lavičke lezením, plazením.

Hádzanie a chytanie – návnik v chytaní lopty, gúľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche, lopty hodenej/podanej učiteľom/spolužiakom. Hodenie lopty učiteľovi, spolužiakovi. Hádzanie do terča, do cieľa, návnik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Prehadzovanie nízkych prekážok. Návnik hodou lopty do diaľky, do výšky.

Gymnastické cvičenia – prechod cez lavičku s obratom. Chôdza po švédskej lavičke s 2 – 3 prekážkami – drobné predmety umiestnené na lavičke. Chôdza po šikmej ploche, napr. po zavesenej lavičke. Zmiešané visy na nízkej hrádze. Výskok max. na 2 diely švédskej debny. Gúľanie a pritáhovanie plnej lopty v kľaku.

Základy akrobatických cvičení – prevaľovanie bokom v ľahu na rovnej podložke – s vystretými nohami, kolíska na chrbte z drepu spojného. Rýchle zmeny polôh v postojoch. Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Poradové cvičenia – návnik uplatňovania povelov vpravo vbok, vľavo vbok, čelom vzad, poklusom v klus, stáť, pozor, pohov.

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, návnik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období aj plávanie. Bicyklovanie.

Prechádzky s konkrétnym cieľom (návšteva verejných priestranstiev s cieľom rozvíjať ďalšiu zručnosť - hra na ihrisku v spoločnosti neznámych detí, cestovanie verejnými hromadnými dopravnými prostriedkami).

Doprava a pravidlá cestnej premávky. Osvojovanie významu dopravných značiek, zvukových a svetelných signálov, ktoré usmerňujú pohyb chodcov a pohyb vozidiel.

Kolektívne činnosti – loptové hry s jednoduchými pravidlami. Naháňačky. Zrkadlo, imitovanie, odovzdávanie, opakovanie (memoria), duet.

Hudobno–pohybové hry, rytmizovaná chôdza beh v rôznom tempe, ktorého zmena je signalizovaná zvukom pišťali a udávaná učiteľom. Riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít. Návčik točenia sa vo dvojiciach – učiteľ a žiak. Vyjadrenie trojštvrťového taktu potleskom, podupom. Tanec - tanečná výchova, spoločenské a moderné tance - krok prísunný a poskočný.

Koordinačné a relaxačné cvičenia – opakovanie a upevňovanie cvikov z predchádzajúcich ročníkov.

PROCES

Pri pohybových aktivitách navodzujeme situáciu na imitáciu pohybových aktivít spolužiaka/spolužiakov s cieľom sociálne prispôbiť sa skupine a skupinovej aktivite; rozvíjanie schopnosti využívať naučenú pohybovú hru na interakciu so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovanie učiteľa (10-15 min); rozvíjanie schopnosti iniciovať sociálnu interakciu prostredníctvom aktivít so spolužiakom/spolužiakmi bez aktívneho zasahovania učiteľa (10-15 min); kreativitu a improvizáciu žiaka.

Pri návčiku osvojovania si pravidiel bezpečného pohybu na ulici a prostredníctvom dopravných prostriedkov dbáme na zvýšený dohľad nad žiakmi, so skupinou žiakov idú vždy minimálne dve dospelé osoby. Jeden učiteľ môže rozvíjať maximálne štyroch žiakov, pri dodržaní bezpečnosti najmä v uzatvorených priestoroch nie je treba využívať pomoc druhého učiteľa.

Výber telovýchovných aktivít sleduje stanovené ciele telesnej a športovej výchovy, vychádza z ich repertoáru realizovaného v predchádzajúcom ročníku.

Pri rozvíjajúcej sa sexualite žiakov ich treba pripraviť na správny postoj a reakciu pri hroziacom sexuálnom zneužití. Poznať a vedieť odmietnuť nevhodný fyzický kontakt a pod..

Obsah vzdelávania pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím pre 8. ročník s vyučovacím jazykom maďarským bol schválený pedagogickou radou 28.08.2018.

V Rimavskej Sobote, 28.08.2018

PaedDr. Iveta Tóthová

riaditeľka školy